

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЖЕЖНОЇ ОХОРОНИ**

Н А К А З

*N 348/70 від 30.09.98
м.Київ*

*Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 17 грудня 1998 р. за N
800/3240*

Про затвердження Правил пожежної безпеки для закладів, установ і організацій системи освіти України

(Із змінами, внесеними згідно з Наказом Міносвіти N 64/12 від 12.03.99 Наказом МОН N 80/16 від 21.02.2001)

На виконання Закону України "Про пожежну безпеку" **НАКАЗУЄМО:**

1. Затвердити Правила пожежної безпеки для закладів, установ і організацій системи освіти України (далі - Правила), що додаються.
2. Передбачити друкування Правил у засобах інформації Міністерства освіти та Міністерства внутрішніх справ України.
3. Керівникам закладів, установ, організацій системи освіти України незалежно від підпорядкування та форм власності з метою посилення пожежно-профілактичної роботи, спрямованої на запобігання пожежам та загибелі людей на них, організувати вивчення та виконання учасниками навчально-виховного процесу цих Правил.
4. З введенням у дію Правил пожежної безпеки для закладів, установ і організацій системи освіти України вважати такими, що не застосовуються на території України, НАПБ 01.008-82 "Правила пожарной безопасности при эксплуатации зданий и сооружений учебных заведений, предприятий, учреждений и организаций системы Минвуза. ППБО-102-82", затверджені наказом Мінвузу СРСР 30.07.82, і НАПБ В.01.042-89/920 "Правила пожарной безопасности для общеобразовательных школ, профессионально-технических училищ, школ-интернатов, детских домов, внешкольных и других учебно-воспитательных учреждений. ППБ-101-89", затверджені Міносвіти СРСР 10.05.89 за N 541.

Міністр освіти України

М.З.Згуровський

*Головний державний інспектор
України з пожежного нагляду,
начальник Головного управління
Державної пожежної охорони
МВС України*

Г.В.Рева

Правила пожежної безпеки для закладів, установ і організацій системи освіти України

1. Галузь застосування

Правила пожежної безпеки для закладів, установ і організацій системи освіти України (далі - Правила) поширюються на:

1) заклади освіти:

дошкільні заклади освіти (дитячі садки, дитячі ясла-садки для дітей, які потребують корекції фізичного і психічного розвитку, дитячі садки інтернатного типу тощо);

загальноосвітні навчальні заклади (всі види середніх загальноосвітніх шкіл, спеціалізовані школи, гімназії, ліцеї, різні типи навчально-виховних комплексів, об'єднань, школи-інтернати, в тому числі школи-інтернати для дітей, які мають вади у фізичному чи розумовому розвитку, санаторні школи-інтернати, дитячі будинки);

позашкільні заклади освіти (палаци, будинки, центри, станції дитячої, юнацької творчості, учнівські та студентські клуби, дитячо-юнацькі спортивні школи, школи мистецтв, студії, початкові спеціалізовані мистецькі навчальні заклади, бібліотеки, оздоровчі та інші заклади);

професійно-технічні заклади освіти;

вищі заклади освіти (технікум, училище), коледж, інститут, консерваторія, академія, університет тощо);

зклади післядипломної освіти;

2) установи й організації системи освіти України*.

** На науково-виробничі підприємства, які належать до системи освіти України, поширюються правила пожежної безпеки відповідної галузі.*

На базових підприємствах, об'єднаннях, у навчально-виробничих майстернях, центрах підготовки закладів освіти України діють правила пожежної безпеки відповідної галузі (авіаційні, морські, гірничодобувні вищі та професійно-технічні заклади тощо).

Правила встановлюють загальні вимоги до учасників навчально-виховного процесу (вихованців, учнів, студентів, курсантів, слухачів, стажистів, аспірантів, докторантів, керівних, педагогічних, наукових, науково-педагогічних, технічних працівників, спеціалістів і обслуговуючого персоналу) щодо пожежної безпеки і є обов'язковими для виконання в закладах, установах і організаціях системи освіти (надалі - заклади, установи, організації), незалежно від форм власності і відомчої підпорядкованості.

2. Нормативні посилання

1. Закон України "Про освіту".

2. Закон України "Про пожежну безпеку".

3. НАПБ А.01.001-95 Правила пожежної безпеки в Україні, затверджені наказом УДПО МВС України від 14.06.95, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 14.07.95 за N 219/755.

4. НАПБ В.01.008-76/930 "Правила пожарной безопасности, техники безопасности и производственной санитарии для организаций кинопроката. ППБО-124-76*", затверджені наказом Держкіно СРСР від 12.07.76 N 329.

5. НАПБ В.01.047-95/930 Правила пожежної безпеки для закладів, підприємств та організацій культури, затверджені наказом Міністерства культури України та УДПО МВС України 07.06.95 N 308/33, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 22.06.95 за N 184/720.

6. НАПБ Б.02.005-94 Типове положення про спеціальне навчання, інструктажі та перевірку знань з питань пожежної безпеки на підприємствах, в установах та організаціях України, затверджене наказом МВС України від 17.11.94 N 628, зареєстроване в Міністерстві юстиції 22.12.94 за N 308/518.

7. НАПБ Б.07.001-94 Перелік посад, при призначенні на які особи зобов'язані проходити навчання і перевірку знань з питань пожежної безпеки та порядок його організації,

затверджений наказом МВС України від 17.11.94 N 628, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 22.12.94 за N 307/517.

8. НАПБ Б.02.013-97 Положення про порядок розроблення, затвердження, перегляду, скасування та реєстрації нормативних актів з питань пожежної безпеки, затверджене наказом МВС України від 04.12.96 N 833, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 06.03.97 за N 68/1872.

9. НАПБ Б.02.004-94 Положення про добровільні пожежні дружини (команди), затверджене наказом МВС України від 27.09.94 N 521, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 13.10.94 за N 248/458.

10. НАПБ Б.02.003-94 Типове положення про пожежно-технічну комісію, затверджене наказом МВС України від 27.09.94 N 521, зареєстроване в Міністерстві юстиції 13.10.94 за N 249/459.

11. ДНАОП 0.00-4-03-98 Положення про розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на підприємствах, в установах і організаціях, затверджене постановою Кабінету Міністрів України 10.08.93 N 623 із змінами і доповненнями, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України 17.06.98 N 923.

12. ДНАОП 0.00-1.21-98 Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів, затверджені наказом Держнаглядохоронпраці України від 09.01.98 N 4, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 10.02.98 за N 93/2533.

13. ДНАОП 9.2.30-1.06-98 "Правила безпеки під час проведення навчально-виховного процесу у кабінетах (лабораторіях) хімії загальноосвітніх навчальних закладів", затверджені наказом Держнаглядохоронпраці України від 16 листопада 1998 року N 222.

(Пункт 13 в редакції Наказу Міносвіти N 64/12 від 12.03.99)

14. ДНАОП 0.00-1.07-94 Правила будови і безпечної експлуатації посудин, що працюють під тиском, затверджені наказом Держнаглядохоронпраці України від 18.10.94 N 104 із змінами та доповненнями, затвердженими наказом Держнаглядохоронпраці від 11.07.97 N 183.

15. НАОП 1.1.23-1.04-84 Правила пожежної безпеки у газовій промисловості (ППБВ-85), затверджені наказом Мінгазпрому СРСР від 12.09.84.

16. НАОП 9.2.10-1.01-89 Правила безпечної роботи з хімічними речовинами у вищих та середніх спеціальних навчальних закладах, на підприємствах і в установах системи Держосвіти СРСР, затверджені наказом Держосвіти СРСР від 13.10.89.

17. Державні будівельні норми ДБН В.2.2.3-97. Будинки та споруди навчальних закладів, затверджені наказом Держкоммістобудування України від 27.06.96 N 117.

18. ГОСТ 12.1.114-82 ССБТ. Техника пожарная. Обозначения условные графические.

19. ГОСТ 12.4.026-76 ССБТ. Цвета сигнальные и знаки безопасности.

20. ГОСТ 12.4.009-83 ССБТ. Пожарная техника для защиты объектов. Основные виды. Размещение и обслуживание.

21. ГОСТ 19433-88. Грузы опасные. Классификация и маркировка.

22. ГОСТ 12.1.004-91 ССБП. Пожарная безопасность. Общие требования.

23. СНиП 2.01.02-85* "Противопожарные нормы", затверджені постановою Держбуду СРСР від 17.12.85 N 232.

24. ОНТП 24-86 "Определение категорий помещений и зданий по взрывопожарной и пожарной опасности", затверджені МВС СРСР 27.02.86.

25. Правила влаштування електроустановок (ПУЕ). Затверджені з доповненнями згідно з наказом Міненергетики і електрифікації України 20.02.97 N 18.

26. Положення про організацію охорони праці та порядок розслідування нещасних випадків у навчально-виховних закладах, затверджене наказом Міністерства освіти України від 30.11.93 N 429, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 03.12.93 за N 178.

3. Загальні положення

3.1. Правила пожежної безпеки для закладів, установ і організацій системи освіти України розроблені відповідно до Закону України "Про охорону праці", Закону України "Про пожежну безпеку", постанови Кабінету Міністрів "Про заходи щодо виконання Закону України "Про пожежну безпеку" від 26.07.94 N 508.

3.2. Усі заклади та установи освіти перед початком навчального року (першої зміни для установ сезонного типу) мають бути прийняті відповідними комісіями, до складу яких включаються представники органів державного пожежного нагляду.

3.3. Заклади, установи і організації зобов'язані вести облік пожеж, які виникають на об'єктах, що належать або підконтрольні їм, аналізувати причини виникнення та наслідки пожеж, вживати заходів щодо їх усунення.

3.4. За порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки, створення перешкод для діяльності посадових осіб органів державного пожежного нагляду, невиконання їх приписів винні в цьому посадові особи, інші працівники притягаються до відповідальності згідно з чинним законодавством.

3.5. Керівники, вчителі, вихователі, викладачі, обслуговуючий персонал та інші працівники закладів, установ і організацій (далі - працівники закладів, установ і організацій), а також учні, вихованці, студенти, слухачі зобов'язані знати і виконувати правила пожежної безпеки, а в разі пожежі - вживати всіх залежних від них заходів до евакуації людей і гасіння пожежі.

3.6. Відповідальність за пожежну безпеку закладів, установ і організацій несуть їх керівники - директори, завідувачі і уповноважені ними особи, які залежно від характеру порушень і наслідків несуть адміністративну, кримінальну чи іншу відповідальність згідно з чинним законодавством.

3.7. Навчання та перевірка знань з питань пожежної безпеки керівних, педагогічних працівників і спеціалістів проводиться один раз на три роки одночасно з перевіркою знань з питань безпеки життєдіяльності (охорони праці). Порядок організації навчання визначається НАПБ Б.02.005-94.

3.8. Керівник (власник) закладу, установи, організації зобов'язаний:

забезпечити виконання даних Правил і здійснювати контроль за дотриманням встановленого протипожежного режиму всіма учасниками навчально-виховного процесу, вживати заходів щодо попередження пожежної небезпеки і усунення недоліків, що спричиняють пожежну небезпеку;

забезпечити об'єкт первинними засобами пожежогасіння відповідно до норм, а також пожежним обладнанням і установками автоматичного виявлення і гасіння пожеж;

призначати відповідальних осіб за протипожежний стан усіх структурних підрозділів;

організувати вивчення вимог пожежної безпеки цих Правил і проведення протипожежного інструктажу з працівниками закладів, установ і організацій згідно з НАПБ Б.02.005-94, визначати терміни, місце і порядок проведення інструктажу з пожежної безпеки, а також список посадових осіб, на яких покладається його проведення. Особи, які не пройшли навчання, протипожежного інструктажу і перевірки знань з питань пожежної безпеки, до роботи не допускаються;

у закладах і установах організовувати проведення навчання з вивчення правил пожежної безпеки:

1 - у дошкільних і позашкільних закладах та установах у вигляді комплексу занять з охорони життя і здоров'я дітей;

2 - у загальноосвітніх навчальних закладах у складі навчальної програми "Охорона життя і здоров'я учнів";

3 - у професійно-технічних, вищих закладах та закладах післядипломної освіти в складі навчальних дисциплін "Безпека життєдіяльності" та "Охорона праці";

організувати з числа учнів загальноосвітніх навчальних закладів, вихованців шкіл-інтернатів і дитячих будинків (крім закладів для дітей з вадами розумового і фізичного розвитку) дружини юних пожежних;

організувати в закладах і установах добровільну пожежну дружину (ДПД) відповідно до НАПБ Б.02.004-94 та пожежно-технічну комісію відповідно до НАПБ Б.02.003-94;

забезпечити розробку і затвердити план евакуації та порядок оповіщення людей, який встановлює обов'язки і дії працівників закладів і установ на випадок виникнення пожежі (орієнтований план евакуації наведено в додатку 1, план евакуації та порядок евакуації повинні переглядатися один раз на три роки з урахуванням умов, що постійно змінюються; проводити практичні заняття щодо відпрацювання планів евакуацій не рідше одного разу на півріччя в закладах і установах (в установах сезонного типу - на початку кожної зміни));

установити порядок огляду і закриття приміщень і будівель після закінчення занять і роботи закладів і установ;

під час розслідування нещасних випадків, що трапилися внаслідок пожежі в закладах, установах і організаціях, керуватися Положенням про розслідування та облік нещасних

випадків, професійних захворювань і аварій на підприємствах, в установах і організаціях та Положенням про організацію охорони праці та порядок розслідування нещасних випадків у навчально-виховних закладах;

здійснювати контроль за дотриманням пожежної безпеки орендними організаціями;

забезпечити своєчасне виконання заходів пожежної безпеки, запропонованих органами державного пожежного нагляду і органами державної виконавчої влади і прийнятих у межах їх компетенції.

3.9. Відповідальність за пожежну безпеку структурних підрозділів закладів, установ і організацій (факультети, кафедри, лабораторії, навчальні кабінети, цехи, склади, бібліотеки, архіви, майстерні тощо) несуть їх керівники. Обов'язки щодо забезпечення пожежної безпеки, утримання та експлуатації засобів протипожежного захисту мають бути відображені у відповідних посадових документах (функціональних обов'язках, інструкціях, положеннях тощо).

3.10. Для працівників охорони (сторожів, вахтерів, вартових тощо) повинна бути розроблена інструкція, в якій слід визначити їхні обов'язки щодо контролю за додержанням протипожежного режиму, огляду території і приміщень, порядок дій в разі виявлення пожежі, спрацювання засобів пожежної сигналізації та автоматичного пожежогасіння, а також вказати, кого з посадових осіб мають викликати в нічний час у разі пожежі.

3.11. У закладах освіти з цілодобовим перебуванням учнів або вихованців черговий у вихідні та святкові дні, а також у вечірні і нічні години зобов'язаний, заступаючи на чергування:

перевірити наявність і стан засобів пожежогасіння, справність телефонного зв'язку, чергового освітлення і пожежної сигналізації;

пересвідчитися, що всі шляхи евакуації (коридори, сходові клітки, тамбури, фойє, холи, вестибюлі) не зашарашено, а двері евакуаційних виходів у разі потреби можуть бути без перешкод відчинені;

у разі виявлення порушення протипожежного режиму і несправностей, внаслідок яких можливе виникнення пожежі, вжити заходів щодо їх усунення, а в разі потреби повідомити керівника або працівника, що його заміщує;

мати списки (журнали обліку) учнів, вихованців та працівників, що перебувають у навчальному закладі, знати місця їх розміщення;

постійно мати при собі комплект ключів від дверей евакуаційних виходів та воріт, автомобільних в'їздів на територію закладу, а також ручний електричний ліхтар.

3.12. Уведення в експлуатацію нових і реконструйованих об'єктів освіти, оренда будь-яких приміщень проводяться з дозволу органів державного пожежного нагляду.

Відповідальність за забезпечення протипожежного режиму в орендованих будівлях і приміщеннях, а також за виконання протипожежних заходів, зазначених угодою на оренду, несуть керівники орендних організацій.

(Пункт 3.12 в редакції Наказу МОН N 80/16 від 21.02.2001)

3.13. Відповідно до цих Правил у кожному структурному підрозділі закладу, установи і організації має бути розроблена конкретна інструкція щодо заходів пожежної безпеки. Інструкція опрацьовується керівником структурного підрозділу, узгоджується з органами пожежної охорони закладу, установи чи організації, затверджується керівником вищого рівня і розміщується на видному місці.

3.14. У будівлях і спорудах, які мають два і більше поверхів, в разі одночасного перебування на поверсі понад 25 осіб мають бути розроблені і вивішені на видних місцях плани (схеми) евакуації людей на випадок пожежі.

Для об'єктів з цілодобовим перебуванням учасників навчально-виховного процесу (дошкільні заклади, інтернати, гуртожитки тощо) інструкції повинні передбачати два варіанти дій: у денний та нічний час.

3.15. Згідно з НАПБ А.01.001-95 у кожному закладі, установі і організації повинні бути встановлені відповідний протипожежний режим і порядок оповіщення людей про пожежу, з якими потрібно ознайомити всіх працівників.

4. Основні вимоги пожежної безпеки

4.1. Утримання території

4.1.1. Території закладів, установ і організацій слід постійно утримувати в чистоті. Відходи палих матеріалів, опале листя і суху траву слід регулярно прибирати і вивозити з території у місця, погоджені відповідними органами державного нагляду.

4.1.2. Дороги, проїзди та під'їзди до будівель, а також доступи до пожежного інвентарю та обладнання мають бути завжди вільними.

Про закриття окремих ділянок доріг або проїздів у зв'язку з проведенням ремонтних робіт чи з інших причин, які перешкоджають проїзду пожежних автомобілів, слід негайно повідомити підрозділи пожежної охорони.

На період виконання ремонту доріг у відповідних місцях повинні бути встановлені покажчики напрямку об'їзду або влаштовані переїзди через ділянки, що ремонтуються.

4.1.3. Протипожежні розриви між будівлями не повинні використовуватися для зберігання матеріалів і обладнання, а також для стоянки автотранспорту.

У закладах, установах і організаціях, де відсутні гаражі, дозволяється стоянка автотранспорту на території, за умови вільних проїздів і проходів, на відстані не менше 10 м від будівлі.

4.1.4. На території закладів, установ і організацій не дозволяється розкладення вогнищ, спалювання сміття і влаштування відкритих кухонних печей.

4.1.5. Будівництво тимчасових будівель та споруд на території закладів, установ і організацій може здійснюватися лише за наявності проектної документації, яка пройшла попередню експертизу в органах державного пожежного нагляду.

4.1.6. На ділянках території закладів, установ і організацій, де можливі скупчення горючих газів або парів, проїзд автомашин та іншого транспорту не дозволяється. Про це повинні бути вивішені відповідні покажчики (написи).

4.1.7. Не дозволяється залишати у дворах, а також поблизу будівель і споруд бочки з легкозаймистими і горючими рідинами, балони з зрідженими і стисненими газами, порожні бочки і балони, а також розкладати багаття, спалювати відходи, тару, викидати незагашене вугілля та попіл на відстань менше 15 м від будівель та споруд і в межах установлених будівельними нормами протипожежних розривів.

4.1.8. Забороняється паління у приміщеннях дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів.

На території навчальних закладів, установ і організацій, де паління дозволяється, керівництво зобов'язане визначити і обладнати спеціальні місця для цього, позначити їх знаком або написом, установити урну або попільницю.

4.2. Утримання будівель, приміщень та споруд

4.2.1. Усі будівлі, приміщення та споруди закладів, установ і організацій повинні постійно утримуватися у чистоті.

4.2.2. Для всіх будівель та приміщень виробничого, складського призначення і лабораторій повинна бути визначена категорія щодо вибухопожежної та пожежної небезпеки (за ОНТП 24-86), а також клас зони за Правилами влаштування електроустановок, написи про такі відомості повинні розміщуватися ззовні на входних дверях.

4.2.3. У кожному приміщенні повинна бути вивішена табличка, на якій вказано прізвище відповідального за пожежну безпеку, номер телефону найближчої пожежної частини, а також розміщена інструкція з пожежної безпеки.

4.2.4. Вибухопожежонебезпечні приміщення у багатоповерхових будівлях повинні розміщуватися поблизу зовнішніх стін верхніх поверхів.

4.2.5. Протипожежні системи, установки, устаткування приміщень, будівель та споруд (протидимний захист, пожежна автоматика, протипожежне водопостачання, протипожежні двері, клапани та інші захисні пристрої) повинні постійно утримуватися у справному робочому стані.

4.2.6. У будівлях дошкільних закладів освіти групи дітей молодшого віку слід розміщувати на нижніх поверхах.

4.2.7. Наповнюваність приміщень має відповідати встановленим нормам.

4.2.8. Розміщення меблів і обладнання у класах, кабінетах, майстернях, спальнях, їдальнях та інших приміщеннях не повинно перешкоджати евакуації людей і підходу до засобів пожежогасіння.

4.2.9. У коридорах, вестибюлях, холах, на сходових клітках і дверях евакуаційних виходів слід мати наказові та вказівні знаки безпеки.

4.2.10. Евакуаційні проходи, виходи, коридори, тамбури і сходи не повинні заставлятися будь-якими предметами і обладнанням.

4.2.11. Двері сходових кліток, коридори і сходи повинні мати ущільнення у стулках, обладнані пристроями для самозакривання, які повинні постійно бути у справному стані.

У період перебування учасників навчально-виховного процесу в будівлях допускається двері евакуаційних виходів замикати лише зсередини за допомогою запорів (засувів, крічків тощо), які легко (без ключів) відмикаються.

4.2.12. У приміщеннях, пов'язаних з перебуванням дітей, килими, паласи, килимові доріжки тощо повинні бути щільно прикріплені до підлоги.

Штучні килимові покриття, які не виділяють при горінні токсичних речовин та мають помірну димостворювальну здатність, у фойє, вестибюлях, залах для глядачів тощо дозволяється розстеляти за умови наклеювання їх на незаймисту основу.

4.2.13. Будівлі закладів, установ і організацій повинні бути обладнані засобами оповіщення людей про пожежу. Для оповіщення можуть бути використані:

- внутрішня телефонна та радіотрансляційна мережі;
- спеціально змонтовані мережі мовлення;
- дзвінки та інші звукові сигнали.

4.2.14. У підвальних і цокольних поверхах не дозволяється:
розміщення вибухопожежонебезпечних виробництв;
зберігання та застосування легкозаймистих горючих рідин, газів та легкозаймистих матеріалів;

- розміщення лабораторій з використанням вибухо- і пожежонебезпечних процесів.

4.2.15. Не дозволяється влаштовувати на сходових клітках складські та іншого призначення приміщення, прокладати газопроводи, трубопроводи з легкозаймистими і горючими рідинами, а також установлювати устаткування, що заважає переміщенню людей.

4.2.16. У горищних приміщеннях не дозволяється:

- сушити білизну;
- влаштовувати склади (за винятком зберігання віконних рам), архіви, голубники, майстерні тощо;
- застосовувати для утеплення перекриттів торф, стружку, тирсу та інші горючі матеріали;
- прикріплювати до димоходів радіо- і телевізійні антени.

4.2.17. Двері, люки горищних і технічних приміщень (насосних, вентиляційних камер, бойлерних, складів, комор, електрощитових тощо) повинні бути постійно зачинені. На дверях слід вказувати місце зберігання ключів, доступне для отримання їх у будь-який час доби. На дверях (люках) горищних і технічних приміщень мають бути написи, що визначають призначення приміщення.

4.2.18. Зовнішні пожежні сходи, сходи-драбини і загорожі на дахах будівель мають утримуватися у справному стані. Дopusкається нижню частину зовнішніх вертикальних пожежних сходів закривати щитами, які легко знімаються, на висоту не більше як 2,5 м від рівня землі.

4.2.19. Дахові вікна горищних приміщень мають бути засклені і закриті.

4.2.20. У будівлях дошкільних закладів, розрахованих на 120 і менше місць, допускається проживання обслуговуючого персоналу за наявності відокремленого виходу з житлової частини назовні та її відділення від приміщень дошкільного закладу протипожежними перегородками 1-го типу та перекриттями 3-го типу без отворів.

4.2.21. У дошкільних та середніх закладах освіти, на літніх дитячих дачах з цілодобовим режимом роботи повинно бути встановлене чергування обслуговувального персоналу без права сну в нічний час. Приміщення для чергових має бути забезпечене телефонним зв'язком.

4.2.22. Розміщення акумуляторних, зберігання легкозаймистих матеріалів у будівлях, пов'язаних з перебуванням дітей, а також у підвальних і цокольних приміщеннях не дозволяється.

4.2.23. Пряжки вікон підвальних і цокольних приміщень повинні утримуватися у чистоті. Не допускається встановлювати на прямках та люках незнімні металеві ґрати, захарашувати прямки і закладати цеглою віконні отвори.

4.2.24. У будівлях закладів, установ і організацій не допускається:

розміщувати людей у мансардних приміщеннях, а також на поверхах (будівлях), не забезпечених двома евакуаційними виходами;

здійснювати перепланування приміщень з порушенням будівельних норм і правил;

використовувати горючі матеріали для обробки стін і стель шляхів евакуації (рекреацій, сходових кліток, фойє, вестибюлів, коридорів тощо);

установлювати ґрати, жалюзі та подібні їм незнімні сонцезахисні, декоративні та архітектурні пристрої на вікнах приміщень, де перебувають учасники навчально-виховного процесу, сходових клітках, у коридорах, холах та вестибюлях;

знімати дверні полотна в отворах, що з'єднують коридори зі сходовими клітками;

забивати двері евакуаційних виходів;

застосовувати з метою опалення нестандартні (саморобні) нагрівальні пристрої;

використовувати електроплитки, кип'ятильники, електрочайники, газові плити тощо для приготування їжі та трудового навчання за винятком спеціально обладнаних приміщень;

захаращувати шляхи евакуації;

установлювати дзеркала та влаштовувати фальшиві двері на шляхах евакуації;

влаштовувати на шляхах евакуації пороги, виступи, турнікети, розсувні, підйомні двері та інші пристрої, що перешкоджають евакуації людей;

здійснювати вогневі, електрогазозварювальні та інші види пожежонебезпечних робіт у будівлях у разі наявності в їх приміщеннях людей;

обгортати електричні лампи папером, матерією та іншими горючими матеріалами;

застосовувати для освітлення свічки, газові лампи і ліхтарі;

виконувати прибирання приміщень, очищення деталей і обладнання за допомогою легкозаймистих і горючих рідин;

здійснювати відігрівання труб системи опалення, водопостачання, каналізації тощо із застосуванням відкритого вогню (з цією метою використовують гарячу воду, пару чи нагрітий пісок);

зберігати на робочих місцях і в шафах, а також залишати в кишенях спецодягу використані обтиральні матеріали;

залишати без нагляду ввімкнені в мережу лічильні і друкарські машинки, радіоприймачі, телевізори та інші електроприлади.

4.2.25. Одяг і взуття слід сушити в приміщеннях, виділених спеціально для цієї мети, з обігрівом радіаторами водяного опалення.

4.2.26. Вогневі та зварювальні роботи можуть виконуватися тільки з письмового дозволу керівника закладу, установи чи організації з оформленням наряду-допуску. Ці роботи мають проводитися згідно з вимогами правил пожежної безпеки під час проведення зварювальних та інших вогневих робіт.

4.2.27. Користуватися прасками в закладах чи установах дозволяється лише в спеціально відведених приміщеннях під наглядом працівника закладу, установи. Використання приміщень для іншої мети, наприклад, для зберігання білизни, не дозволяється. Прасування виконується лише прасками зі справними терморегуляторами та світловими індикаторами ввімкнення. Праски повинні встановлюватися на підставках з вогнетривких матеріалів.

4.2.28. Пошкодження вогнезахисних покриттів (штукатурки, спеціальних фарб, лаків, обмазок тощо) будівельних конструкцій, повітроводів повинні негайно усуватися.

Після обробки (просочення) антипіренами дерев'яних конструкцій, тканин та інших горючих матеріалів повинен бути складений акт про проведення роботи підрядною організацією. Перевірку стану вогнезахисної обробки слід проводити не менше одного разу на рік зі складанням акта перевірки.

4.2.29. Усі будівлі і приміщення закладів, установ і організацій мають бути забезпечені первинними засобами пожежогасіння (додаток 2).

4.2.30. Після закінчення занять у класах, майстернях, кабінетах і лабораторіях учителі, викладачі, лаборанти, майстри виробничого навчання та інші працівники закладу чи установи повинні оглянути приміщення, усунути виявлені недоліки і зачинити приміщення, знеструмивши електромережу.

4.3. Опалення, вентиляція та кондиціонування повітря

4.3.1. Керівник закладу, установи, організації зобов'язаний своїм наказом призначити осіб, відповідальних за експлуатацію та технічний стан опалювальних установок.

4.3.2. Котли центрального опалення закладів, установ і організацій повинні розміщуватися у відокремлених негорючих приміщеннях, які мають самостійний вихід.

4.3.3. Перед початком опалювального сезону котельні, калориферні установки, печі та інші прилади опалювання, а перед початком навчального року (першої зміни для закладів і установ сезонного типу) системи вентиляції та кондиціювання повітря і кухонні печі повинні бути ретельно перевірені та відремонтовані, а обслуговуючий персонал повинен пройти протипожежний інструктаж.

4.3.4. Опалювальні установки повинні відповідати протипожежним вимогам стандартів, будівельних норм та інших нормативних актів. Несправні пристрої систем опалення, вентиляції та кондиціювання повітря, а також несправні кухонні печі до експлуатації не допускаються.

4.3.5. Особи, призначені відповідальними за технічний стан опалювальних установок, систем вентиляції та кондиціювання повітря, зобов'язані організовувати постійний контроль за правильністю їх утримання та експлуатації, своєчасний і якісний ремонт відповідно до СНиП 2.01.02-85*.

4.3.6. Повітронагрівальні і опалювальні прилади повинні розміщуватися так, щоб до них був забезпечений вільний доступ для огляду й очищення. Очищення димоходів та печей від сажі потрібно проводити перед початком, а також протягом усього опалювального сезону, а саме:

опалювальних печей періодичної дії на твердому та рідкому паливі - не рідше одного разу на три місяці;

печей та осередків вогню безперервної дії - не рідше одного разу на два місяці;

кухонних плит та кип'ятильників - один раз на місяць.

Результати очищення димоходів та печей повинні фіксуватися в журналі.

4.3.7. Печі та інші опалювальні прилади повинні мати протипожежні розділки (відступки) від горючих конструкцій, що відповідають вимогам будівельних норм, не менше 0,51 м.

4.3.8. У приміщенні котельень не дозволяється:

виконувати роботи, які не пов'язані з експлуатацією котельних установок;

допускати до роботи в котельнях і доручати нагляд за котлами стороннім особам, а також особам, які не пройшли спеціальної підготовки або перебувають в нетверезому стані;

допускати підтікання рідкого палива або витікання газу в місцях з'єднання трубопроводів і форсунок;

застосовувати для розпалювання печей легкозаймисті та горючі рідини (бензин, гас, мастила тощо);

подавати паливо при згаслих форсунках або газових пальниках;

працювати з несправними приладами контролю і автоматики;

розпалювати котельні установки без попереднього їх продування повітрям;

сушити будь-які матеріали, що можуть горіти, на котлах та паротрубопроводах;

закривати горючими матеріалами жалюзі повітряного опалення;

залишати без нагляду котли, що перебувають у роботі;

зберігати запаси твердого палива, що перевищують добову потребу;

користуватися витратними баками, які не мають пристроїв для видалення палива до аварійної ємкості (безпечне місце) у разі пожежі;

зберігати легкозаймисті та інші горючі рідини та матеріали.

4.3.9. Біля отвору топки на дерев'яній або іншій підлозі, виготовленій з горючих матеріалів, має бути закріплений металевий лист розміром не менше як 0,5 x 0,7 м.

4.3.10. У виробничих, складських та допоміжних приміщеннях на відстані 0,15 м від радіаторів (приладів центрального опалення) слід ставити металеві огорожувальні решітки.

4.3.11. Не дозволяється палити печі в нічний час у будівлях з цілодобовим перебуванням людей (у дошкільних і середніх закладах, гуртожитках), а також під час проведення у закладах та установах освіти культурно-масових заходів. Топлення печей має закінчуватися за дві години до того, як діти і студенти лягли спати, а в дошкільному закладі з денним перебуванням дітей - не пізніше ніж за годину до приходу дітей.

4.3.12. Під час експлуатації печей не дозволяється:

розпалювати печі гасом, бензином та іншими легкозаймистими рідинами;

залишати без нагляду запалені печі, а також доручати нагляд за ними дітям і стороннім особам;

сушити та тримати одяг, взуття, дрова, вугілля та інші матеріали, що можуть горіти, на опалювальних приладах або біля них;

користуватися печами з несправними та відкритими дверцями;

використовувати для топлення дрова, довжина яких перевищує розміри топки;

влаштовувати тимчасові опалювальні прилади.

4.3.13. У літній період під час сильного вітру здійснювати опалення печей і котельних установок, які працюють на твердому паливі, не дозволяється.

4.3.14. Димові труби котлів, які працюють на твердому паливі, повинні бути обладнані іскрогасниками.

4.3.15. Під час переведення печей з одного виду твердого палива на інший вони мають бути відповідним чином переобладнані (футерування пальника вогнетривкою цеглою тощо).

4.3.16. На горищах усі димові труби і стіни, в яких проходять димові канали, мають бути підштукатурені та побілені.

4.3.17. Використання вентиляційних каналів для відводу продуктів згоряння від печей і газових приладів не дозволяється.

4.3.18. Вугілля, золу і шлак з печей, які вигрібають з топки до металевої тари, слід заливати водою і виносити у спеціально відведені місця. Не дозволяється висипати їх поблизу будівель.

4.3.19. Паливо (дрова, вугілля, торф тощо) має зберігатися у спеціально пристосованих для цієї мети приміщеннях або на відгороджених майданчиках, розміщених на відстані від будівель з урахуванням вимог будівельних норм. У підвальних і цокольних приміщеннях з перекриттями, що можуть горіти, зберігання дров, вугілля та інших видів палива не допускається.

4.3.20. Не дозволяється користуватися для опалення приміщень електронагрівальними приладами, електрокамінами тощо.

4.3.21. Черговий персонал, який здійснює нагляд за вентиляційними установками, зобов'язаний проводити планові профілактичні огляди вентиляторів, повітроводів, вогнезатримувальних пристроїв, камер зрошення, заземлювальних пристроїв і вжити заходів щодо усунення будь-яких недоліків, які можуть призвести до виникнення і розповсюдження пожежі.

4.3.22. Вентиляційні коробки потрібно виготовляти з негорючих матеріалів.

4.3.23. Експлуатаційний та протипожежний режим роботи установок (систем) вентиляції повинен визначатися робочими інструкціями. У цих інструкціях повинні бути передбачені заходи пожежної безпеки, терміни очищення повітроводів, фільтрів вогнезатримувальних клапанів і іншого обладнання, а також визначений порядок дії обслуговуючого персоналу на випадок виникнення пожежі або аварії.

4.3.24. У вентиляційних камерах зберігання обладнання і матеріалів не дозволяється.

4.3.25. У приміщеннях з пожежо- і вибухонебезпечними виробництвами при несправних гідрофільтрах, сухих фільтрах, пиловідсмоктувальних, пиловловлювальних та інших пристроїв систем вентиляції робота навчального технологічного обладнання не допускається. Вентиляційні установки в таких приміщеннях повинні мати автоматичне блокування їх відключення в разі пожежі з діючими системами автоматичної пожежної сигналізації та пожежогасіння.

4.3.26. У приміщеннях, де вентиляційні установки транспортують горючі і вибухонебезпечні речовини, всі металеві повітроводи, трубопроводи, фільтри та інші обладнання витяжних установок повинні бути заземлені.

4.3.27. Автоматичні вогнезатримувальні пристрої (заслінки, шибери, клапани тощо), встановлені на повітроводах у місцях перетину протипожежних перешкод, пристроїв блокування вентиляційних систем з автоматичною пожежною сигналізацією та системами пожежогасіння, протипожежні пристрої димоходів, витяжні зонти і канали від плит мають утримуватися у справному стані. Перевірка працездатності автоматичних вогнезатримувальних пристроїв проводиться не рідше одного разу на 6 місяців.

4.3.28. Під час експлуатації систем вентиляції та кондиціювання повітря не дозволяється: відключати або знімати вогнезатримувальні пристрої;

випалювати нагромаджені в повітроводах і зонтах жирові відкладення, пил та інші горючі матеріали;

закривати витяжні канали, отвори та решітки;

з'єднувати вентиляційні канали з димовими;

поєднувати вентиляцію приміщень вибухо-, пожежонебезпечних виробництв із загальною системою вентиляції;

здійснювати перевірку ефективності роботи вентиляційної системи за допомогою відкритого вогню.

4.3.29. У місцях забору повітря має бути унеможливлена поява горючих газів і парів, диму, іскор та відкритого вогню.

4.3.30. На об'єктах, які обладнані системою протидимного захисту, слід не менше одного разу на місяць перевіряти наявність замків і пломб на щитах електроживлення автоматики, наявність захисних щитів, а також готовність до роботи системи протидимного захисту способом короткочасного (3 - 5 хв.) включення електрообладнання за допомогою кнопок дистанційного пуску, про що складається відповідний акт.

4.4. Електроустановки

4.4.1. Електричні мережі та електрообладнання, що використовуються у закладах та установах, та їх експлуатація повинні відповідати вимогам діючих Правил влаштування електроустановок та ДНАОП 0.00-1.21-98; будівельну частину електроустановок слід виконувати відповідно до протипожежних вимог будівельних норм ДБН В.2.2.3-97.

4.4.2. Керівники закладів, установ і організацій зобов'язані забезпечити обслуговування та технічну експлуатацію електрообладнання і електромереж, своєчасне проведення профілактичних оглядів, планово-попереджувальних ремонтів та експлуатацію електрообладнання, апаратури й електромереж відповідно до вимог документів, зазначених у п.4.4.1, та своєчасно усувати виявлені недоліки.

4.4.3. Усі роботи повинні проводитися на справному електрообладнанні (ізоляція електропроводки, пускачі, штепселі, розетки, вимикачі та інша апаратура, заземлення, огорожа).

4.4.4. З'єднання, окінцювання та відгалуження жил проводів і кабелів з метою запобігання небезпечним у пожежному відношенні перехідним опорам мають бути виконані за допомогою опресування, зварювання, паяння або спеціальних затискачів (гвинтових, болтових тощо).

4.4.5. Плавкі вставки запобіжників повинні бути каліброваними із зазначенням номінального струму на заводському таврі.

4.4.6. Влаштування та експлуатація тимчасових електромереж за винятком електропроводки, яка живить місця проведення будівельних і тимчасових ремонтно-монтажних робіт, не дозволяється.

4.4.7. Шафи, в яких установлені електрощити, повинні бути постійно зачинені на замок.

4.4.8. Доступ до електрощитів, електродвигунів і пускорегулювальних апаратів повинен бути завжди вільним.

4.4.9. Електродвигуни мають регулярно очищатися від пилу. Не дозволяється накривати електродвигуни горючими матеріалами.

4.4.10. Влаштування повітряних ліній електропередачі і зовнішніх електропроводок над покрівлями, навісами, штабелями лісоматеріалів, тари та складами для зберігання паливних матеріалів не допускається.

4.4.11. У виробничих, складських та інших приміщеннях з наявністю горючих матеріалів, а також матеріалів та виробів у горючій тарі електричні світильники повинні мати закриті або захищені виконання (із скляними ковпаками).

4.4.12. Переносні світильники мають бути обладнані захисними скляними ковпаками та металевими сітками. Для цих світильників та іншої переносної та пересувної електроапаратури слід застосовувати гнучкі кабелі з мідними жилами з гумовою ізоляцією в оболонці, яка стійка до навколишнього середовища. Підключення переносних світильників слід передбачати від відгалужувальних коробок зі штепсельними розетками.

4.4.13. Освітлювальна електромережа має бути змонтована таким чином, щоб світильники знаходилися на відстані не менше як 0,2 м від поверхні будівельних конструкцій з горючих матеріалів і не менше як 0,5 м від тари у складських приміщеннях.

4.4.14. Усі несправності в електромережах та електроапаратурі, які можуть спричинити іскри, коротке замикання, нагрівання ізоляції кабелів і проводів вище норми, мають негайно усуватись. Несправні електромережі та електроапарати слід вимикати для приведення їх у пожежобезпечний стан.

4.4.15. Під час експлуатації електроустановок не дозволяється:

використовувати кабелі і проводи з пошкодженою ізоляцією або такою ізоляцією, що втратила захисні властивості;

залишати під напругою електричні проводи і кабелі з неізольованими кінцями;

переносити ввімкнені прилади та ремонтувати обладнання, яке перебуває під напругою;

залишати без догляду ввімкнені в електромережу нагрівальні прилади, телевізори, радіоприймачі тощо;

користуватися пошкодженими (несправними) розетками, відгалужувальними коробками, рубильниками тощо;

зав'язувати і скручувати електропроводи і світильники, підвішувати світильники (за винятком відкритих ламп) на електричних проводах;

підключати до клем силової та у штепсельні розетки освітлювальної мереж прилади, які споживають струм понад передбачені для них величини;

використовувати ролики, вимикачі, штепсельні розетки для підвішування одягу та інших предметів;

застосовувати саморобні подовжувачі, які не відповідають вимогам ПУЕ щодо переносних (пересувних) електропроводок;

використовувати побутові електронагрівальні прилади (праски, чайники, кип'ятильники тощо) без негорючих підставок та в приміщеннях, де їх застосування не передбачено технологічним процесом;

застосовувати для прокладання електромереж радіо- та телефонні проводи;

застосовувати як електричний захист саморобні та некалібровані запобіжники;

знімати скляні ковпаки зі світильників закритого виконання;

використовувати електроапаратуру та електроприлади в умовах, що не передбачені заводом-виготовлювачем.

4.4.16. Будь-які нові підключення різних струмоприймачів (електродвигунів, нагрівальних приладів тощо) мають проводитися лише після проведення відповідних розрахунків, які припускають можливість таких підключень.

4.4.17. У всіх приміщеннях (незалежно від їх призначення), які після закінчення робіт замикаються і не контролюються, всі електроустановки (крім холодильників) мають відключатися.

4.4.18. Масляні електрорадіатори, які використовуються для опалення, і нагрівачі-електропанелі заводського виготовлення повинні мати індивідуальний електрозахист і справні електрорегулятори.

Температура зовнішньої поверхні електроопалювальних приладів у найбільш нагрітому місці в нормальному режимі роботи не повинна перевищувати 85 град. С.

4.4.19. Не дозволяється застосування електронагрівальних приладів у пожежонебезпечних зонах складських приміщень, у будівлях архівів, музеїв, бібліотек, гардеробних тощо.

4.4.20. Електрощити, групові електрощитки потрібно оснащувати схемою підключення споживачів з пояснювальними написами і вказаним значенням номінального струму апарата захисту (плавкової вставки).

4.4.21. Влаштування, живлення, прокладання мереж аварійного та евакуаційного освітлення повинно виконуватися відповідно до вимог будівельних норм і ПУЕ. Аварійним освітленням обладнуються ті приміщення, де можливе перебування одночасно не менше 50 чоловік, а також усі сходи, проходи та інші шляхи евакуації. Аварійне освітлення слід маркувати позначкою зеленого кольору.

4.4.22. Усе електрообладнання (корпуси електричних машин, трансформаторів, апаратів, світильників, електрощитів тощо) підлягає зануленню або заземленню відповідно до вимог ПУЕ.

4.4.23. Заміри опору ізоляції освітлювальної та силової електромереж мають проводитися один раз на рік спеціалізованими підприємствами і організаціями, які мають на це право. Наслідки перевірки повинні оформлятися актом.

4.4.24. Захист будівель, споруд та зовнішніх установок від прямого попадання блискавки і вторинних її проявів має виконуватися згідно з РД-34.21.122-87.

4.4.25. Дошкільні заклади освіти мають бути забезпечені електричними ліхтарями на випадок відключення електроенергії.

4.4.26. Увімкнення електродвигунів пожежних насосів і системи протидимного захисту повинно супроводжуватися автоматичним відключенням електроприймачів системи вентиляції та кондиціонування.

4.4.27. Пуск електродвигунів пожежних насосів може здійснюватися в автоматичному і ручному режимах.

Дистанційний пуск повинен виконуватися із приміщення пожежного поста, а в разі відсутності автоматичного пожежогасіння - також від кнопок, розташованих у шафах пожежних кранів.

Про пуск і роботу електродвигунів пожежних насосів до пожежного поста повинен надходити світловий сигнал.

4.4.28. Відключення електродвигунів пожежних насосів повинно здійснюватися тільки з приміщення пожежного поста, а в разі відсутності пожежного поста - тільки з насосної.

4.4.29. У разі неможливості технічного обслуговування електроустановок силами персоналу закладу, установи чи організації керівник повинен укласти договір на планове технічне обслуговування зі спеціалізованою організацією.

5. Вимоги до утримання технічних засобів протипожежного захисту

5.1. Протипожежне водопостачання

5.1.1. Кожний заклад, установа і організація повинні бути забезпечені зовнішнім і внутрішнім протипожежним водопостачанням згідно з вимогами будівельних норм.

5.1.2. Керівники закладів, установ і організацій зобов'язані забезпечити технічне обслуговування, справний стан і постійну готовність до використання систем протипожежного водопостачання, які перебувають на їх балансі (зовнішніх водопровідних мереж з установленими на них пожежними гідрантами та показчиками; пожежних водойм та резервуарів; насосних станцій для підвищення тиску в зовнішніх та внутрішніх водопровідних мережах; пожежних пірсів та під'їздів до природних вододжерел; внутрішніх пожежних кранів; стаціонарних установок водопостачання, пристосованих для забору води на випадок пожежі) відповідно до НАПБ А.01.001-95.

5.1.3. З метою утримання у належному стані засобів протипожежного водопостачання слід організувати їх постійне технічне обслуговування особами зі складу інженерно-технічного персоналу або укласти договір із спеціалізованою організацією.

5.1.4. Під'їзди та підходи до пожежних водоймищ, резервуарів, гідрантів і кранів потрібно завжди утримувати вільними.

5.1.5. Біля місця розташування пожежних водоймищ повинні бути встановлені світлові або флуоресцентні показчики з написом "ПГ" - біля пожежного гідранта і "ПВ" - біля пожежного водоймища.

5.1.6. У разі проведення ремонтних робіт чи відключення водопровідної мережі, виходу з ладу насосних станцій, витікання води з пожежних водойм і резервуарів слід негайно повідомити пожежну охорону.

5.1.7. Водойми і резервуари слід утримувати у справному стані, не допускати їх засмічення, регулярно перевіряти наявність у них розрахункової кількості води, стежити за схоронністю і справним станом водозабірних пристроїв.

5.1.8. Кришки люків пожежних резервуарів і колодязі підземних гідрантів повинні бути постійно зачинені. Їх потрібно своєчасно обчищати від бруду, льоду і снігу.

5.1.9. Пожежні гідранти, гідранти-колонки та пожежні крани через кожні шість місяців підлягають технічному огляду та перевірці на працездатність працівниками місцевої пожежної охорони об'єкта або особою, яка відповідає за протипожежний стан у закладі, установі, організації, шляхом пуску води. Наслідки перевірки працездатності слід оформляти актом довільної форми.

5.1.10. Мережа внутрішнього протипожежного водопроводу повинна бути кільцевою.

5.1.11. Якщо міський водопровід не забезпечує подачу розрахункової кількості води та потрібного тиску її біля пожежних кранів внутрішнього протипожежного водопроводу, на мережі водопостачання об'єкта повинні встановлюватися насоси-підвищувачі.

5.1.12. Внутрішні пожежні крани періодично, не рідше одного разу на шість місяців, мають піддаватися технічному обслуговуванню і перевірятися на працездатність шляхом випуску води, результати перевірок реєструються у спеціальному журналі технічного обслуговування.

Пожежні крани повинні постійно бути справними і доступними для використання.

5.1.13. Пожежні крани внутрішнього протипожежного водопроводу мають бути обладнані однакового з ним діаметру рукавами і стволами, вміщеними у шафи, які пломбуються. У шафі має міститися важіль для полегшення відкривання крану.

Пожежні рукави мають бути сухими, добре скатаними і приєднаними до кранів і стволів. Один раз на 6 місяців слід здійснювати перевірку рукавів шляхом пуску води під тиском і перекачувати їх у подвійну скатку або складеними "у гармошку".

На дверцятах шафи пожежного крана мають бути зазначені:

літерний індекс ПК;

порядковий номер пожежного крана і номер телефону найближчої пожежної частини.

5.1.14. У неопалювальних приміщеннях узимку вода з внутрішнього протипожежного водогону повинна зливатися. При цьому біля кранів повинні бути написи (таблички) про місце розташування і порядок відкривання відповідної засувки або запуску насоса. З порядком відкривання засувки або пуску насоса потрібно ознайомити всіх, хто працює в цьому приміщенні.

5.2. Установки пожежної автоматики

5.2.1. Керівники закладів, установ і організацій несуть безпосередню відповідальність за впровадження, експлуатацію та технічне обслуговування засобів пожежної автоматики і підтримання їх у справному стані відповідно до вимог будівельних норм і НАПБ А.01.001-95. Технічне обслуговування установок пожежної автоматики проводиться відповідно до Р.6, п. 6.1 НАПБ А.01.001-95.

Заклади, установи і організації, які не мають можливості власними силами здійснювати технічне обслуговування установок і утримувати обслуговувальний персонал, зобов'язані укласти відповідні угоди на обслуговування спринклерних, дренчерних та інших установок автоматичного пожежогасіння, а також установок пожежної сигналізації зі спеціалізованими організаціями.

5.2.2. Обслуговувальний персонал повинен мати належну технічну підготовку і вести документацію щодо експлуатації установки. Перевірка знань інструкції, експлуатаційної документації та практичних навиків повинна здійснюватися один раз на рік.

5.2.3. Обслуговуючий і оперативний персонал у разі виявлення недоліків у роботі установки зобов'язаний негайно повідомити про це особу, яка відповідає за експлуатацію установки, та вжити заходів щодо їх усунення.

5.2.4. Під час проведення робіт з технічного обслуговування і ремонту спеціалізованою організацією, контроль за якістю їх виконання здійснює посадова особа закладу, установи і організації, відповідальна за експлуатацію установок.

5.2.5. Установки пожежної автоматики повинні експлуатуватися в автоматичному режимі і цілодобово перебувати у працездатному стані.

5.2.6. У період виконання робіт з технічного обслуговування або ремонту, проведення яких пов'язано з відключенням установок, адміністрація об'єкта зобов'язана забезпечити пожежну безпеку приміщень, які захищені установками, і повідомити пожежну охорону.

5.2.7. Під час експлуатації пожежної автоматики не дозволяється:

установлювати корки і заглушки на заміну викривлених і несправних;

захарашувати підходи до контрольно-сигнальних пристроїв і приладів;

складати матеріали на відстані менше як 0,9 м до зрошувачів і 0,6 м до сповіщувачів;

використовувати трубопроводи установок для підвішування або кріплення будь-якого обладнання;

наносити на зрошувачі та сповіщувачі фарби, штукатурку, побіл та інші захисні покриття при ремонтах і в процесі експлуатації.

5.2.8. Вузли керування систем водяного та пінного пожежогасіння повинні розташовуватися у приміщеннях з мінімальною температурою повітря упродовж року не менше +5 град.С.

Приміщення, де розташовані вузли керування, насосні станції, станції пожежогасіння, повинні мати аварійне освітлення і бути постійно замкненими. Ключі від приміщень

знаходяться в обслуговувального і оперативного персоналу. Біля входу в приміщення має бути табло з написом "Станція (вузол керування) пожежогасіння".

Слід проводити щотижневі випробування насосів автоматичних систем пожежогасіння, про що робити запис у журналі.

5.2.9. Автоматичні установки об'ємного (аерозольного, газового, порошкового тощо) пожежогасіння, які змонтовані в приміщеннях з перебуванням у них людей, повинні обладнуватися пристроями переключення автоматичного пуску на ручний або дистанційний пуск з подачею сигналу про відключення автоматичного пуску в диспетчерську або в приміщення з цілодобовим чергуванням персоналу.

5.2.10. У приміщенні пожежної насосної станції повинна бути вивішена інструкція про порядок включення в роботу насосів та відкриття запірної арматури, а також чітка схема протипожежного водопостачання із зазначенням на ній засувки, вентилів, зворотних клапанів, продуктивності, числа обертів, робочого тиску та потужності насосів.

Усі засувки, вентилі повинні мати номери, які збігаються з номерами на схемі, мати чіткі вказівки щодо їх призначення та порядку приведення в дію під час пуску або зупинки насосів.

5.2.11. Насоси-підвищувачі, трубопроводи й арматура, а також електродвигуни системи пожежогасіння повинні бути пофарбовані в червоний колір відповідно до ГОСТ 12.4.026-76.

5.2.12. Електроживлення установок пожежогасіння повинно здійснюватися від незалежного джерела живлення або переключатися на нього автоматично в разі виключення основного джерела.

5.3. Первинні засоби пожежогасіння

5.3.1. Усі будівлі та приміщення закладів, установ і організацій повинні бути забезпечені первинними засобами пожежогасіння: вогнегасниками, пожежним інвентарем (пожежними щитами та стендами, пожежними відрами, діжками з водою, ящиками з піском тощо), пожежним знаряддям (пожежними ломачами, баграми, сокирами тощо) та засобами зв'язку. Норми первинних засобів пожежогасіння наведені в додатку 2.

5.3.2. Місця розміщення первинних засобів пожежогасіння мають зазначатися у планах евакуації, які розробляються згідно з ГОСТ 12.1.114-82. Зовнішнє оформлення і вказівні знаки для визначення місць первинних засобів пожежогасіння мають відповідати вимогам ГОСТ 12.4.026-76.

5.3.3. Ручні вогнегасники повинні розміщуватися згідно з вимогами ГОСТ 12.4.009-83:

шляхом навішування на вертикальні конструкції на висоті не більше як 1,5 м від рівня підлоги до нижнього торця вогнегасника;

шляхом установлення до пожежних шаф разом з пожежними кранами, до спеціальних тумб або на пожежні стенди.

На стендах або пожежних щитах рекомендується компактно розміщувати вогнегасники, пісок, лопати, ломачі, покривала вогнетривкі, списки добровільних пожежних дружин, інструкцію з правил пожежної безпеки, написи з телефонами пожежної охорони і прізвища посадових осіб, відповідальних за пожежну безпеку.

Стенди або пожежні щити слід установлювати в приміщеннях на видних і легкодоступних місцях, по змозі ближче до виходу із приміщення.

5.3.4. Вогнегасники повинні встановлюватися таким чином, щоб можна було визначити тип вогнегасника, прочитати на його корпусі інструкцію з користування, а також зручно було його зняти.

5.3.5. Вогнегасники мають розміщуватися у легкодоступних місцях, які унеможливають їх пошкодження, попадання прямих сонячних променів та атмосферних опадів, безпосередню дію опалювальних та нагрівальних приладів.

У разі розміщення вогнегасників не повинні погіршуватися умови евакуації людей.

5.3.6. Вогнегасники, які розміщуються поза приміщенням або в неопалювальних приміщеннях, слід знімати на холодний період. У цьому разі на пожежних стендах має бути інформація про місце їх розміщення.

5.3.7. На період перезарядки і технічного обслуговування вогнегасників, пов'язаного з їх ремонтом, на заміну мають бути встановлені вогнегасники з резервного фонду.

5.3.8. Під час експлуатації та технічного обслуговування вогнегасників слід керуватися вимогами, викладеними в паспортах заводів-виготовлювачів, та затвердженими в установленому порядку регламентами технічного обслуговування вогнегасників кожного типу.

5.3.9. На території будівель IIIа, IIIб, IV, IVа і V ступенів вогнетривкості, розміщених у сільській місцевості, слід обладнати пожежні пости з набором таких первинних засобів пожежогасіння:

вогнегасники пінні ємкістю 10 л або порошкові ємкістю 5 л - 2 шт.,

відра - 4 шт.,

сокири, лопати, багри - по 2 шт.,

драбини пристінні - 1 шт.,

бочки з водою місткістю 250 л - 2 шт. (на зимовий період замінюються ящиками з піском тієї ж місткості).

5.3.10. Повсякденний контроль за зберіганням, вмістом і постійною готовністю до дії первинних засобів пожежогасіння здійснюється особами, призначеними наказом керівника закладів, установ і організацій.

5.3.11. Використання первинних засобів пожежогасіння для господарських та інших потреб, не пов'язаних з гасінням пожеж, не дозволяється.

6. Порядок дій у разі виникнення пожежі

6.1. У разі виникнення пожежі дії працівників закладів, установ і організацій, залучених до гасіння пожежі, мають бути спрямовані на створення безпеки людей, і в першу чергу дітей, їх евакуацію та рятування.

6.2. Кожен працівник закладу, установи і організації, який виявив пожежу або її ознаки (задимлення, запах горіння або тління різних матеріалів, підвищення температури в приміщенні тощо), зобов'язаний:

негайно повідомити про це за телефоном до пожежної частини (при цьому слід чітко назвати адресу об'єкта, місце виникнення пожежі, а також свою посаду та прізвище);

здійняти систему сповіщення людей про пожежу; розпочати самому і залучити інших осіб до евакуації людей з будівлі до безпечного місця згідно з планом евакуації;

сповістити про пожежу керівника закладу, установи і організації або працівника, що його заміщує;

організувати зустріч пожежних підрозділів, вжити заходів до гасіння пожежі наявними в установі засобами пожежогасіння.

6.3. Керівник закладу, установи чи організації або працівник, що його заміщує, який прибув на місце пожежі, зобов'язаний:

перевірити, чи повідомлено до пожежної охорони про виникнення пожежі;

здійснювати керівництво евакуацією людей та гасінням пожежі до прибуття пожежних підрозділів. У разі загрози для життя людей негайно організувати їх рятування, використовуючи для цього всі наявні сили і засоби;

організувати перевірку наявності всіх учасників навчально-виховного процесу, евакуйованих з будівлі, за списками і журналами обліку навчальних занять;

виділити для зустрічі пожежних підрозділів особу, яка добре знає розміщення під'їзних шляхів та вододжерел;

перевірити включення в роботу автоматичної (стаціонарної) системи пожежогасіння;

вилучити з небезпечної зони всіх працівників та інших осіб, не зайнятих евакуацією людей та ліквідацією пожежі;

у разі потреби викликати до місця пожежі медичну та інші служби;

припинити всі роботи, не пов'язані з заходами щодо ліквідації пожежі;

організувати відключення мереж електро- і газопостачання, зупинку систем вентиляції та кондиціонування повітря і здійснення інших заходів, які сприяють запобіганню поширенню пожежі;

забезпечити безпеку людей, які беруть участь в евакуації та гасінні пожежі, від можливих обвалів конструкцій, дії токсичних продуктів горіння і підвищеної температури, ураження електрострумом тощо;

організувати евакуацію матеріальних цінностей із небезпечної зони, визначити місця їх складування і забезпечити, при потребі, їх охорону;

інформувати керівника пожежного підрозділу про наявність людей у будівлі.

6.4. Під час проведення евакуації та гасіння пожежі необхідно:

з урахуванням обстановки, що склалася, визначити найбезпечніші евакуаційні шляхи і виходи до безпечної зони у найкоротший термін;

ліквідувати умови, які сприяють виникненню паніки. З цією метою вчителям, викладачам, вихователям, майстрам та іншим працівникам закладу, установи не можна залишати дітей без нагляду з моменту виявлення пожежі та до її ліквідації;

евакуацію людей слід починати з приміщення, у якому виникла пожежа, і суміжних з ним приміщень, яким загрожує небезпека поширення вогню і продуктів горіння. Дітей молодшого віку і хворих слід евакуювати в першу чергу;

у зимовий час, на розсуд осіб, які здійснюють евакуацію, діти старших вікових груп можуть заздалегідь одягтися або взяти теплий одяг з собою, а дітей молодшого віку слід виводити або виносити, загорнувши в ковдри або інші теплі речі;

ретельно перевірити всі приміщення, щоб унеможливити перебування у небезпечній зоні дітей, які сховалися під ліжками, партами, у шафах або інших місцях;

виставляти пости безпеки на входах у будівлі, щоб унеможливити повернення дітей і працівників до будівлі, де виникла пожежа;

у разі гасіння слід намагатися у першу чергу забезпечити сприятливі умови для безпечної евакуації людей;

утримуватися від відчинення вікон і дверей, а також від розбивання скла, в протилежному разі вогонь і дим поширяться до суміжних приміщень.

Залишаючи приміщення або будівлі, що постраждали від пожежі, потрібно зачинити за собою всі двері і вікна.

7. Вимоги пожежної безпеки для приміщень різного призначення, що належать до системи освіти України

7.1. Навчальні та навчально-виробничі приміщення (класи, кабінети, лабораторії та навчально-виробничі майстерні)

7.1.1. У навчальних та навчально-виробничих приміщеннях слід розміщувати лише потрібні для забезпечення навчального процесу меблі, прилади, моделі, приладдя, посібники, транспаранти тощо (навчально-наочні засоби).

7.1.2. Усі навчально-наочні засоби, які розміщуються у навчальних та навчально-виробничих приміщеннях або в спеціально виділених для цього приміщеннях, мають зберігатися у шафах, стелажах чи на стаціонарно встановлених стійках.

7.1.3. У навчальних та навчально-виробничих приміщеннях зберігаються тільки ті навчально-наочні посібники та навчальне обладнання, проводяться тільки ті досліди та роботи, які передбачені переліками та навчальними програмами.

7.1.4. Зберігання фільмокопій, діапозитивів, слайдів, магнітних стрічок тощо має здійснюватися у спеціально відведених для цієї мети приміщеннях.

7.1.5. Не дозволяється складати обрізки та шматки кіно- та фотоплівки, магнітної плівки до загальних ящиків із сміттям, папером та іншими матеріалами.

Після закінчення занять усі пожежо-, вибухонебезпечні речовини та матеріали повинні бути прибрані з класів, кабінетів, майстерень у спеціально виділені та обладнані приміщення.

7.1.6. Кількість парт (столів) в учбових класах та кабінетах не повинна перевищувати граничну нормативну наповнюваність класних груп, яка встановлюється Міністерством освіти і погоджується з Міністерством охорони здоров'я України.

7.1.7. Усі учасники навчально-виховного процесу (учні, вихованці, студенти та співробітники кабінетів, лабораторій та навчально-виробничих майстерень) навчальних закладів, де проводяться практичні заняття, зобов'язані знати пожежну небезпеку застосовуваних хімічних реактивів і речовин, засоби їх гасіння та дотримуватися заходів безпеки під час роботи з ними.

7.1.8. Перед початком проведення лабораторних занять з нової теми керівник, який проводить їх, повинен провести протипожежний інструктаж і зафіксувати його в журналі періодичного інструктажу (додаток 3).

7.1.9. У навчальних і наукових лабораторіях, у навчально-виробничих майстернях, де застосовуються легкозаймисті та горючі речовини, гази, необхідно дотримуватися вимог НАОП 9.2.10-1.01-89 і ДНАОП 9.2.30-1.06-98.

Усі роботи, пов'язані з виділенням токсичних або пожежо-, вибухонебезпечних газів і парів, слід виконувати у витяжних шафах із справною вентиляцією.

Припливно-витяжна вентиляція у всіх приміщеннях лабораторії повинна вмикатися за 30 хв. до початку роботи і вимикатися після закінчення робочого дня.

7.1.10. Розміщення фільмосховищ обласних, районних та міжрайонних фільмотек у шкільних будівлях, де перебувають діти, не дозволяється.

Під час експлуатації обласних, районних та міжрайонних фільмосховищ слід керуватися НАПБ 01.008-76/930.

7.1.11. Демонстрування діапозитивів, діафільмів, слайдів і кінофільмів з установленням кінопроектора (діапроектора) пересувного типу безпосередньо в класах і кабінетах допускається за умови дотримання таких вимог:

дemonстрування кінофільмів на вузькоплівковій апаратурі;

установлення діапроектора або вузькоплівкового кінопроектора з протилежного боку від виходу з приміщення;

під час демонстрації діапозитивів, діафільмів, слайдів та кінофільмів присутність учнів (вихованців) однієї навчальної групи у кількості не більше 50 осіб;

допущення до роботи на кіноапаратурі лише осіб, які мають кваліфікаційне посвідчення кіномеханіка або демонстратора вузькоплівкового кіно встановленого зразка і III кваліфікаційну групу з електробезпеки;

зберігання кінофільмів, призначених для чергового показу, в щільно закритих коробках або фільмоскопах.

7.1.12. Після закінчення роботи в кіно-, фотолабораторіях проявлені плівки повинні здаватися до архіву на зберігання. Дозпускається короткочасне зберігання їх на робочому місці в негорючій шафі в кількості не більше 10 кг.

7.1.13. Архівосховище слід обладнати фільмостатами або шафами. Шафи і полиці в них повинні бути металевими.

7.1.14. Лабораторні приміщення та навчально-виробничі майстерні слід забезпечити вогнегасниками. Учасники навчально-виховного процесу повинні знати місце, де містяться засоби пожежогасіння, і вміти користуватися у разі виникнення пожежі чи загоряння.

7.1.15. У приміщеннях лабораторій та навчально-виробничих майстерень не дозволяється:

застосовувати для миття підлоги та обладнання легкозаймисті або горючі речовини (бензин, ацетон, гас тощо);

користуватися електронагрівачами з відкритою спіраллю;

залишати без нагляду робоче місце, запалені пальники та інші нагрівальні прилади;

сушити предмети, що можуть горіти, на опалювальних приладах;

зберігати будь-які речовини, пожежонебезпечні властивості яких не досліджені;

тримати легкозаймисті та горючі речовини біля відкритого вогню, нагрівальних приладів, пальників тощо;

виливати відпрацьовані легкозаймисті та горючі рідини в каналізацію.

7.1.16. У навчально-виробничих майстернях не дозволяється застосування відкритого вогню, проведення зварювальних робіт.

7.1.17. Обтиральний матеріал для робіт у навчально-виробничих майстернях навчальних закладів слід зберігати в спеціальних металевих ящиках. Використаний обтиральний матеріал, стружки слід прибирати після занять наприкінці кожного дня.

7.2. Аудиторії та адміністративні приміщення

7.2.1. Правила пожежної безпеки в аудиторіях і адміністративних приміщеннях повинні відповідати вимогам розділу 4 цих Правил.

7.2.2. Усі двері евакуаційних та інших виходів повинні завжди утримуватися у справному стані, відчинятися у напрямку виходу людей із аудиторії (будівлі).

7.2.3. Не дозволяється влаштовувати перегородки і сховища на сходових клітках і на шляхах евакуації, а також захащувати сходові майданчики різними предметами і обладнанням.

7.2.4. Користуватися електронагрівачами в аудиторіях і адміністративних приміщеннях не дозволяється.

7.2.5. Кошки та ящики для паперу повинні регулярно спорожнюватися, а сміття виноситися за межі будівлі в спеціально відведені місця.

7.2.6. Під час демонстрації кінофільмів в аудиторіях слід керуватися НАПБ В.01.008-76/930.

7.2.7. Після закінчення роботи необхідно провести обов'язковий огляд усіх приміщень з відключенням електрообладнання, крім апаратів і приладів безперервної дії.

7.3. Обчислювальні центри, АТС, машбюро

7.3.1. Усі приміщення обчислювальних центрів повинні бути обладнані установками автоматичної пожежної сигналізації та пожежогасіння. Приміщення, в яких розташовуються персональні електронно-обчислювальні машини (ЕОМ, ПЕОМ) та дисплейні зали (де влаштування систем автоматичного пожежогасіння не обов'язкове), слід оснащувати переносними вуглекислотними вогнегасниками з розрахунку 2 шт. на кожні 20 м кв. площі приміщення.

7.3.2. Перфокарти, перфострічки, магнітні стрічки та пакети магнітних дисків (сховища інформації) потрібно зберігати в окремому приміщенні, яке слід обладнати негорючими стелажми і шафами. Перфокарти, перфострічки та магнітні стрічки зберігаються у металевих касетах.

7.3.3. Звукопоглинальне облицювання стін та стель приміщень для ЕОМ слід виготовляти із негорючих або важкогорючих матеріалів.

Фальшпідлога в приміщеннях ЕОМ повинна бути виготовлена з негорючих матеріалів.

7.3.4. Агрегати, вузли та кабельні канали електронних обчислювальних машин (ЕОМ) повинні очищатися від пилу щонайменше один раз на квартал.

7.3.5. Електроживлення ЕОМ повинно мати автоматичне блокування відключення електроенергії на випадок зупинки системи охолодження та кондиціонування.

7.3.6. Система вентиляції обчислювальних центрів повинна бути обладнана блокувальним пристроєм, який забезпечує її відключення на випадок пожежі.

7.3.7. Ремонт вузлів (блоків) ЕОМ безпосередньо в машинному залі, як правило, не допускається. Для цієї мети використовують окремі приміщення (майстерні).

7.3.8. Для промивання деталей ЕОМ і ПЕОМ слід використовувати негорючі мийні засоби. Промивання чарунок та інших знімних пристроїв горючими рідинами (спирт, бензин тощо) повинно здійснюватися у спеціальних приміщеннях, обладнаних припливно-витяжною вентиляцією.

У разі потреби проведення дрібного ремонту або технічного обслуговування ЕОМ, ПЕОМ і при неможливості застосування негорючих рідин рекомендується мати не більше 0,5 л легкозаймистої рідини в тарі, яка не б'ється і герметично закривається.

7.3.9. У приміщеннях обчислювальних центрів не дозволяється:

використовувати плівки на нітрооснові;

встановлювати електророзетки на горючій основі;

користуватися побутовими електронагрівальними приладами;

захарашувати евакуаційні виходи та проходи;

встановлювати на вікнах глухі ґрати;

користуватися відкритим вогнем;

залишати без нагляду ввімкнену в електромережу апаратуру, яка використовується для вимірювання і контролю.

7.3.10. Після закінчення роботи перед закриттям приміщення всі електроустановки та персональні комп'ютери слід вимкнути з мережі електроживлення.

7.4. Конференц-зали, лекторії, актові зали та інші приміщення для проведення масових заходів

7.4.1. Відповідальними за забезпечення пожежної безпеки під час проведення культурно-масових заходів (вечорів, спектаклів, концертів, кіносеансів, новорічних ялинок тощо) є керівники закладів, установ, організацій.

7.4.2. Приміщення, в яких проводяться масові заходи, повинні мати не менше двох евакуаційних виходів, які слід постійно утримувати в справному стані.

7.4.3. Перед початком культурно-масових заходів керівник установи, закладу, організації призначає відповідальних осіб за пожежну безпеку, які повинні ретельно перевірити всі приміщення, евакуаційні шляхи і виходи на відповідність їх вимогам пожежної безпеки, а також переконалися у наявності і справному стані засобів пожежогасіння, зв'язку і пожежної автоматики. Усі виявлені недоліки мають бути усунені до початку культурно-масового заходу.

7.4.4. За 15 днів до проведення святкувань новорічної ялинки керівник закладу, установи, організації повинен повідомити пожежну охорону про дату і місце їх проведення.

Без дозволу місцевої пожежної охорони розміщення новорічної ялинки не дозволяється.

7.4.5. На час проведення культурно-масових заходів у навчальних закладах і установах необхідно забезпечити чергування працівників установи чи закладу та учнів старших класів.

7.4.6. Під час проведення культурно-масового заходу з дітьми мають невідступно бути черговий викладач, класні керівники чи вихователі. Ці особи повинні бути проінструктовані про заходи пожежної безпеки і порядок евакуації дітей у разі виникнення пожежі і зобов'язані забезпечити дотримання вимог пожежної безпеки під час проведення культурно-масового заходу.

Черговий персонал перед початком святкувань новорічної ялинки зобов'язаний ретельно оглянути всі приміщення, запасні виходи і особисто упевнитися у їх пожежобезпечному стані.

7.4.7. Культурно-масові заходи мають проводитися:

у будівлях I і II ступенів вогнетривкості - в приміщеннях будь-якого поверху;

у будівлях III - V ступенів вогнетривкості - тільки в приміщеннях першого поверху, при цьому захисні конструкції в середині приміщень мають бути оштукатурені або оброблені вогнезахисною сумішшю. Проведення культурно-масових заходів у підвальних і цокольних приміщеннях не дозволяється.

7.4.8. Поверхи в приміщеннях, де проводяться культурно-масові заходи, повинні мати не менше двох розосереджених евакуаційних виходів.

7.4.9. Кількість місць у приміщеннях встановлюється з розрахунку 0,75 м кв. на особу, а при проведенні танців, ігор і подібних їм заходів - з розрахунку 1,5 м кв. на одну особу (без урахування площі сцени). Заповнення приміщень людьми понад установлені норми не допускається.

7.4.10. Кількість безперервно встановлених місць у ряду:

Ступінь вогнетривкості будівлі	Кількість місць при односторонній евакуації	Кількість місць при двосторонній евакуації
Будівлі I, II і III ступеня Будівлі IV і V ступеня	30 15	60 30

7.4.11. Відстань між рядами:

Кількість безперервно встановлених місць в ряду під час односторонньої евакуації	Найменша відстань між спинками сидінь, м під час двосторонньої евакуації	Ширина про- ходу між рядами, м	
ряду	ряду		
до 7	до 15	0,80	0,35
8-12	16-25	0,85	0,40
13-20	25-40	0,90	0,45
21-25	41-45	0,95	0,50
26-30	51-60	1,00	0,55

7.4.12. Ширина поздовжніх і поперечних проходів у приміщеннях для проведення культурно-масових заходів має бути не менше одного метра, а проходів, які ведуть до виходів, - не менше ширини самих виходів. Усі проходи і виходи мають розміщатися таким чином, щоб не створювати зустрічних або перехресних потоків людей.

Скорочувати ширину проходів між рядами і встановлювати у проходах додаткові місця не дозволяється.

7.4.13. У приміщеннях для культурно-масових заходів килими та килимові покриття, а також ряди стільців при кількості місць понад 200 слід міцно прикріпити до підлоги. У залах для глядачів з кількістю місць до 200 кріплення стільців до підлоги не обов'язкове за умови з'єднання їх у рядах між собою.

7.4.14. Евакуаційні виходи з приміщень мають бути позначені світловими покажчиками з написом "Вихід" білого кольору на зеленому тлі, підключеними до мережі аварійного або евакуаційного освітлення будівлі. За наявності людей у приміщеннях світлові покажчики мають бути у ввімкненому стані.

7.4.15. Проведення занять, репетицій, спектаклів і концертів, а також демонстрація кінофільмів в актових і подібних їм залах закладів, установ, організацій дозволяється лише у відповідності до НАПБ В.01.047-95/930.

7.4.16. У приміщеннях, що використовуються для проведення культурно-масових заходів, не дозволяється:

використовувати віконниці на вікна для затемнення приміщень;

обклеювати стіни і вікна шпалерами і папером;

застосовувати горючі матеріали, не оброблені вогнезахисними сумішами, для акустичної обробки стін і стель;

зберігати бензин, гас та інші легкозаймисті і горючі рідини;

зберігати майно, інвентар та інші предмети, речовини і матеріали під сценою чи помостами, а також у підвалах, розміщених під приміщеннями;

застосовувати предмети оформлення приміщень, декорації та сценічне обладнання, виготовлене з горючих синтетичних матеріалів, штучних тканин і волокон (пінопласту, поролону, полівінілу тощо);

застосовувати відкритий вогонь (факели, свічки, феєрверки, бенгальські вогні тощо), використовувати хлопушки, застосовувати дугові прожектори, влаштовувати світлові ефекти із застосуванням хімічних та інших речовин, які можуть викликати загоряння;

установлювати стільці, крісла тощо, конструкції яких виконано з пластмас і легкозаймистих матеріалів, а також ставити приставні стільці у проходах залу;

установлювати на дверях евакуаційних виходів замки та інші запори, що важко відкриваються;

установлювати на вікнах глухі ґрати.

7.4.17. Підлоги приміщень мають бути рівними, без порогів, східців, щілин і вибоїн. У разі різниці рівнів суміжних приміщень у проходах мають влаштовуватися пологі пандуси.

7.4.18. Усі горючі декорації, сценічне оформлення, а також драпірування, які застосовуються на вікнах і дверях, мають піддаватися обробці вогнезахисними сумішами із складанням акта в двох примірниках, один з яких передається замовнику, а другий зберігається в організації, яка проводила просочення.

7.4.19. Керівники закладів та установ зобов'язані проводити перевірку якості вогнезахисної обробки декорацій і конструкцій перед проведенням кожного культурно-масового заходу.

7.4.20. Під час проведення новорічного вечора ялинка має встановлюватися на стійкій основі (підставка, діжка з піском) з таким розрахунком, щоб не утруднювався вихід з приміщення. Ялинка має стояти на відстані не менше як один метр від стін і стелі.

За відсутності в закладі чи установі електричного освітлення новорічні вистави та інші культурно-масові заходи слід проводити у денний час.

7.4.21. Ілюмінацію ялинки повинен проводити лише досвідчений електрик з дотриманням вимог ПУЕ.

7.4.22. Ілюмінацію ялинки слід здійснювати через знижувальний трансформатор гірляндами з послідовним підключенням електроламп напругою до 12 В.

Лампочки в гірляндах повинні бути потужністю не більше як 25 Вт. При цьому електропроводи, які живлять лампочки ялинкового освітлення, мають бути гнучкими, з мідними жилами. Електропроводи повинні мати справну ізоляцію і вмикатися до електромережі за допомогою штепсельних з'єднань.

7.4.23. У разі несправності ялинкового освітлення (сильне нагрівання проводів, мигтіння лампочок, іскріння тощо) ілюмінація має бути негайно вимкнена і не вмикатися до з'ясування та усунення несправностей.

7.4.24. Участь у святі ялинки дітей і дорослих, вдягнених у костюми з вати, паперу, марлі та подібних легкозаймистих матеріалів, що не просочені вогнезахисною сумішшю, не дозволяється.

7.4.25. Під час оформлення ялинки не дозволяється:

використовувати для прикрашання целулоїдні та інші легкозаймисті іграшки і прикраси;

застосовувати для ілюмінації ялинки свічки, бенгальські вогні, феєрверки тощо;

обкладати підставку і прикрашати віти ватою та іграшками з неї, які не просочені вогнезахисною сумішшю.

7.4.26. У разі потреби проведення спеціальних вогневих ефектів відповідальний постановник спектаклю (видовища) повинен опрацювати протипожежні заходи за узгодженням з органами державного пожежного нагляду.

7.5. Гуртожитки, готелі та будинки підвищеної поверховості

7.5.1. Відповідальність за протипожежний стан гуртожитків, готелів та будинків підвищеної поверховості, які належать до системи освіти України (далі - житлові будівлі) покладається на осіб, призначених наказом керівника об'єкта.

7.5.2. Громадяни, які селяться в житлові будинки, повинні бути ознайомлені з правилами пожежної безпеки.

7.5.3. Усі приміщення гуртожитків, готелів необхідно обладнати автоматичною пожежною сигналізацією (АПС) та системою сповіщення про пожежу.

Черговий персонал повинен стежити за тим, щоб пульт АПС був постійно підключений до електромережі. Системи протидимного захисту, пожежна автоматика, аварійне освітлення, внутрішній протипожежний водопровід, аварійні ліфти повинні систематично перевірятися і постійно бути у справному стані.

7.5.4. Системи протипожежного захисту і протипожежного водопостачання повинні включатися в роботу від автоматичних оповіщувачів, які встановлюються у коридорах приміщень житлових будівель, а також дистанційно від кнопок, які розміщені у шафах кранів.

7.5.5. Ручне і дистанційне включення і відключення агрегатів систем протидимного захисту (повітряних клапанів, витяжних і припливних вентиляторів, пожежних насосів, розміщених на окремих поверхах) повинно бути передбачено на кожному поверсі будівлі.

7.5.6. Біля пускових пристроїв систем протидимного захисту, сигналізаційних приладів і спеціальних вентиляторів, які включаються при пожежі, повинні бути вивішені таблички з написами про призначення і порядок уведення їх у дію.

7.5.7. Шляхи евакуації, які не мають природного освітлення, повинні бути забезпечені штучним освітленням. У таких будівлях слід передбачити аварійне освітлення.

7.5.8. Сигнал про виникнення пожежі і включення систем протидимного захисту повинен передаватися черговому місцевого диспетчерського пункту. Диспетчер, який одержав сигнал про пожежу, повинен відразу повідомити до пожежної охорони.

7.5.9. У будівлях, які обладнані системою протидимного захисту, АПС, внутрішнім протипожежним водопроводом, необхідно періодично перевіряти надійність і справність функціонування автоматичного переключення цих систем і аварійного освітлення шляхів евакуації на резервне електроживлення.

7.5.10. При технічному обслуговуванні автоматичних систем протидимного захисту необхідно:

- проводити періодичні огляди систем шляхом включення їх у роботу;

- виконувати поточний та планово-попереджувальний ремонт.

7.5.11. У всіх кімнатах гуртожитків, готелів слід вивісити на видних місцях:

- схематичний план індивідуальної евакуації з кожного поверху із зазначенням номера кімнати, найкоротшого шляху евакуації та пояснювального тексту;

- пам'ятку щодо дотримання вимог правил пожежної безпеки для тих, хто проживає в гуртожитку, готелі (додаток 4);

- пам'ятку щодо дій на випадок виникнення пожежі для тих, хто проживає в гуртожитку, готелі (додаток 5).

7.5.12. У гуртожитках, готелях, де проживають іноземні студенти, пам'ятки щодо правил пожежної безпеки і поведінки людей на випадок виникнення пожежі повинні писатися на декількох мовах.

7.5.13. Гуртожитки, готелі з кількістю місць для проживання 50 і понад повинні бути обладнані гучномовними пристроями сповіщення людей про виникнення пожежі і порядок їх евакуації. З цією метою можна використати наявні радіотрансляційні мережі, диспетчерський зв'язок, електричні дзвоники, світлові табло.

7.5.14. Усі житлові будівлі повинні бути обладнані протипожежним водопостачанням згідно з діючими будівельними нормами і правилами.

7.5.15. У будівлях гуртожитків, готелів, будинків підвищеної поверховості не дозволяється:

- забивати та заставляти меблями й обладнанням евакуаційні двері, люки на балконах, лоджіях, а також переходи у суміжні секції та виходи на евакуаційні сходи;

- влаштовувати на шляхах евакуації розсувні двері та турнікети;

- вселяти людей у новозбудовані будівлі до того, як будуть налагоджені системи протидимного захисту;

- зберігати на балконах і лоджіях легкозаймисті і горючі рідини, балони з горючими газами;

- влаштовувати складські приміщення або майстерні із зберіганням чи застосуванням у них вибухо-, пожежонебезпечних речовин і матеріалів, надавати в оренду приміщення з цією метою;

проводити чищення меблів, ремонтні і реставраційні роботи з використанням легкозаймистих та горючих рідин (з цією метою використовують пожежобезпечні мийні засоби);

користуватися смолоскипами, сірниками, свічками тощо при відвідуванні горищ та підвалів; дозволяти проживання громадян на період проведення капітальних ремонтів, пов'язаних з переплануванням шляхів евакуації, проведенням зварювальних та інших вогневих робіт;

користуватися безпосередньо у кімнатах електропобутовими нагрівальними приладами (плитами, кип'ятильниками, прасками тощо); з цією метою слід мати спеціально обладнане приміщення.

7.5.16. У будівлях, обладнаних системою протидимного захисту, яка забезпечує підпір повітря у шахти ліфтів, при пожежі пасажирські ліфти повинні бути опущені на нижній поверх.

7.5.17. Черговий персонал готелів, гуртожитків з кількістю місць для проживання 50 осіб і більше має бути забезпечений індивідуальними засобами захисту органів дихання для організації евакуації в разі виникнення пожежі.

7.6. Бібліотеки, архіви, музеї, виставки

7.6.1. Особливості приміщень бібліотек, архівів, сховищ, музеїв, виставок тощо (далі - сховища) полягає в тому, що ці приміщення належать до об'єктів підвищеної пожежонебезпеки. У зв'язку з цим усі працівники і відвідувачі повинні бути ознайомлені з правилами пожежної безпеки. Відмітку щодо проведення такого ознайомлення слід зробити в абонентській картці читача або відвідувача за його особистим підписом.

7.6.2. Приміщення сховищ повинні відділятися від приміщень іншого призначення протипожежними перегородками 1-го типу та перекриттями 3-го типу або розміщуватися в окремих будівлях не нижче II ступеня вогнестійкості.

Площа приміщення (відсіку) сховища між протипожежними перегородками не повинна перевищувати 600 м кв. З кожного відсіку слід влаштовувати не менше двох виходів. Якщо площа приміщення менше 70 м кв., то дозволяється мати один евакуаційний вихід.

7.6.3. Сховища слід обладнувати установками автоматичного пожежогасіння. За відсутності у приміщеннях сховищ вікон слід влаштовувати в них спеціальні системи димовидалення.

7.6.4. Виходи на перший поверх зі сховищ, розташованих у підвальних приміщеннях, повинні бути обладнані тамбурами.

7.6.5. Будівлі бібліотек з фондом більше 1 млн. одиниць зберігання повинні бути обладнані централізованою системою сповіщення про пожежу, а також мати приміщення пожежного поста площею не менше 12 м кв.

7.6.6. У приміщеннях сховищ дверні прорізи в стінах повинні захищатися самозамикальними протипожежними дверима 2-го типу (межа вогнестійкості не менше 0,6 год.).

7.6.7. Влаштування безшумної підлоги та звукоізоляції із застосуванням синтетичних матеріалів допускається тільки за умови використання нетоксичних матеріалів на негорючій основі та узгодження з органами державного пожежного нагляду.

7.6.8. В основних будівлях сховищ не дозволяється зберігання та застосування легкозаймистих і горючих рідин, балонів з газами та інших пожежонебезпечних матеріалів. Зберігання вищезазначених речовин і матеріалів повинно здійснюватися в складах, які розташовані окремо і відповідають вимогам пожежної безпеки.

7.6.9. Усі легкозаймисті експонати слід розміщувати у вітринах із непошкодженим склом.

7.6.10. Стелажі у сховищах повинні виготовлятися із негорючих матеріалів. Стелажі, вітрини та стенди, які виконані із горючих матеріалів, повинні оброблятися вогнезахисною речовиною, якщо це допускається за умови зберігання експонатів.

7.6.11. У сховищах ширина головних проходів повинна бути не менше 1,2 м, поздовжні проходи між стелажми - не менше 0,8 м, між торцями стелажів та стіною - не менше 0,45 м.

7.6.12. У будівлях сховищ не дозволяється:

паління, а також застосування відкритого вогню (факелів, свічок, сірників тощо) та інших вогневих ефектів;

зберігання та використання мікрофільмів на горючій плівці, всі мікрофільми слід зберігати в коробках із негорючих матеріалів у металевих шафах;

захащення проходів між стелажми, зберігання книг поблизу батарей центрального опалення.

7.6.13. Територія виставок, музеїв, бібліотек у нічний час повинна бути освітлена.

7.6.14. Здавати в оренду приміщення сховищ іншим організаціям без дозволу державного пожежного нагляду не дозволяється.

7.6.15. Кожне приміщення повинно мати план евакуації на випадок виникнення пожежі та інструкцію про порядок дії під час пожежі.

7.7. Матеріальні склади та бази загального призначення

7.7.1. У кожному складському приміщенні повинні зберігатися однорідні типи продукції в залежності від їх характеру і призначення.

7.7.2. На зовнішньому боці вхідних дверей до складу повинна бути вивішена табличка, на якій вказано прізвище особи, відповідальної за протипожежний стан, категорія приміщення відповідно до будівельних норм і правил та клас зони за ПУЕ.

7.7.3. Завідувач складу повинен мати інструкцію, яка визначає основні вимоги правил пожежної безпеки та дії обслуговувального персоналу на випадок пожежі.

7.7.4. Під час зберігання у складах речовин та матеріалів повинні враховуватися їх пожежонебезпечні фізико-хімічні властивості (здатність до окислення, самонагрівання, займання в разі потрапляння вологи, взаємодії з повітрям тощо) та сумісність згідно з ГОСТ 12.1.004-91.

7.7.5. У матеріальних складах не дозволяється зберігання легкозаймистих та горючих рідин. Вони повинні зберігатися у спеціально відведених приміщеннях.

7.7.6. У складських приміщеннях, у яких зберігаються пожежо-, вибухонебезпечні речовини (лаки, фарби, розчинники тощо), продукція в аерозольній упаковці, на зовнішньому боці дверей (воріт) вивішують інформаційну карту про пожежну небезпеку товарів, що зберігаються у приміщенні, їх кількість та заходи, яких потрібно вживати на випадок виникнення пожежі.

7.7.7. За умови розміщення складів у підвальних або цокольних поверхах слід передбачити в них люки або вікна розміром 0,9 x 1,2 (м) з приямками (для випускання диму в разі пожежі). У разі неможливості влаштування вікон дозволяється обладнання таких приміщень спеціальними системами вилучення диму.

7.7.8. Горючі конструкції будівель та навісів складів повинні бути оброблені вогнезахисними речовинами.

7.7.9. У складах конторські та побутові приміщення мають бути виділені протипожежними перегородками 1-го типу та перекриттями 3-го типу (без отворів) і мати самостійний вихід назовні.

Дозволяється розміщувати у складських приміщеннях робочі місця комірників (обліковців, товарознавців) з огороженням їх заксленими перегородками з негорючих матеріалів заввишки 1,8 м, які не повинні перешкоджати евакуації людей та матеріальних цінностей.

7.7.10. Світильники та електрообладнання у складських приміщеннях повинні відповідати вимогам ПУЕ. Відстань від світильників до матеріалів, що складаються, а також виробів і тари повинна бути не менше як 0,5 м.

7.7.11. Загальний електрорубильник повинен розташовуватися у шафі поза приміщенням складу на негорючій стіні або на окремій опорі.

7.7.12. У складських приміщеннях усі операції, пов'язані з розкриттям тари, розфасуванням продукції тощо, повинні здійснюватися в ізольованих приміщеннях.

7.7.13. У разі застосування безстелажного способу зберігання матеріали повинні укладатися у штабелі. Проти дверних проходів слід залишати проходи шириною, яка дорівнює ширині дверей, але не менше як 1 м. Якщо склад має ширину понад 10 м, посередині його влаштовується поздовжній прохід не менше як 2 м завширшки.

Відстань від стін до штабелів товару повинна бути не менше як 0,8 м.

7.7.14. Зберігання вантажів, тари та вантажних механізмів на рампах складів не дозволяється. Матеріали, розвантажені на рампу, до кінця робочого дня складу мають бути прибрані.

7.7.15. Використання електронагрівальних приладів для опалення дозволяється лише в приміщеннях для обслуговувального персоналу складів (конторських, побутових), відділених від складських приміщень протипожежними перегородками та перекриттями.

7.7.16. У складських приміщеннях не дозволяється:

зберігання товарів навалом, у проходах, на підвіконнях та впритул до приладів і труб опалення;

експлуатація газових плит, печей, побутових електронагрівальних приладів, установлених з метою опалення;

стоянка та ремонт вантажно-розвантажувальних і транспортних засобів;

влаштування чергового освітлення, встановлення прожекторів зовнішнього освітлення безпосередньо на дахах складів;

паління та застосування відкритого вогню у приміщенні та поблизу.

7.7.17. Не дозволяється зберігання матеріальних цінностей у приміщеннях, через які проходять транзитні електрокабелі, що живлять електроенергією інші приміщення, в яких розміщені газові комунікації і апаратура, наповнена мастилами.

7.7.18. Завідувач складу (комірник) перед його закриттям повинен особисто здійснити огляд усіх приміщень і, лише впевнившись у їх пожежобезпечному стані, відключити електромережу і зачинити склад.

7.8. Склади легкозаймистих рідин (ЛЗР) та горючих рідин (ГР)

7.8.1. Усі установи і навчальні заклади, в яких проводяться роботи з використанням ЛЗР і ГР, повинні мати спеціально обладнані склади.

7.8.2. Відкриті склади ЛЗР та ГР слід розміщувати на майданчиках, які мають нижчу позначку відносно прилеглих будівель. При неможливості виконання цієї вимоги майданчики відкритих складів повинні мати за периметром обвалування (стінки), яке перешкоджає розтіканню рідин у разі аварії. Обвалування необхідно виконувати таким чином, щоб місткість його дорівнювала максимальному об'єму всіх резервуарів, що є в цьому обвалуванні, і була не менше як 0,5 м.

7.8.3. Обвалування (стінки), перехідні містки, сходи слід постійно підтримувати в справному стані. Випадково розлиті ЛЗР та ГР слід негайно прибрати, а місця розлиття посипати піском.

7.8.4. Територію резервуарних парків (нафтобаз), насосних станцій для перекачування ЛЗР та ГР потрібно огорожувати огорожею із негорючих матеріалів не менше 2,0 м заввишки.

7.8.5. Склади ЛЗР та ГР слід захищати від прямого попадання блискавки і розрядів статичного електроструму, потрібно здійснювати нагляд за справністю блискавковододів та заземлювальних пристроїв з перевіркою на омичний опір один раз на рік (улітку при сухому ґрунті).

7.8.6. Наземні резервуари мають бути пофарбовані білою (світлою) фарбою для запобігання дії сонячного проміння.

7.8.7. На кожний резервуар слід складати технологічну картку, в якій вказується номер резервуара, його тип, призначення, максимальний рівень наливання, мінімальний залишок.

7.8.8. Усі вимоги пожежної безпеки щодо розміщення і утримання резервуарів (нафтобаз) з ЛЗР та ГР повинні відповідати вимогам р.7 НАПБ А.01.001-95.

7.8.9. Зберігання ЛЗР та ГР у тарі слід здійснювати в будівлях або на майданчиках під навісами (залежно від кліматичних умов). Навіси слід влаштовувати лише із негорючих матеріалів. Не дозволяється зберігати на відкритих майданчиках ЛЗР з температурою спалахування 45 град. С і нижче.

7.8.10. Будівлі та споруди складів для зберігання ЛЗР та ГР (за винятком металевих резервуарів) повинні бути не нижче II ступеня вогнестійкості.

7.8.11. Дверні отвори в приміщеннях для зберігання ЛЗР та ГР у тарі повинні мати пороги з пандусами заввишки не менше 0,15 м для запобігання розливанню рідини в разі аварії. Підлога в цих приміщеннях повинна бути з негорючих матеріалів і мати нахил для стікання рідини до лотків та трапів.

7.8.12. Для розливання ЛЗР та ГР повинен бути передбачений ізольований майданчик (приміщення), обладнаний відповідними пристосуваннями для виконання цих робіт.

7.8.13. Відпускати споживачам ЛЗР та ГР дозволяється лише за допомогою сифона або насоса в спеціальну тару з кришками (пробками), які щільно закриваються. Відпуск ЛЗР та ГР у скляні та поліетиленові посудини не дозволяється.

7.8.14. На територіях складів не дозволяється:

палити, а також застосовувати відкритий вогонь для освітлення і підігрівання замерзлих чи загуслих нафтопродуктів, трубопроводів тощо, відігрівати їх слід тільки парою, гарячою водою або нагрітим піском;

застосування транспорту, який не обладнаний спеціальними іскрогасниками, а також засобами пожежогасіння і пристроями для зняття статичного електроструму;

експлуатація резервуарів, які мають перекося, тріщини, а також застосування несправних контрольних приладів, підвідних продуктопроводів та іншого обладнання;

застосування для вигвинчування пробок інструментів, які дають іскри;

зберігання пакувального матеріалу та порожньої тари безпосередньо у сховищах;

проведення ремонтних робіт на трубопроводах, заповнених рідиною;

зливання і наливання нафтопродуктів під час грози.

7.8.15. Для місцевого освітлення під час зливно-наливних операцій слід застосовувати акумуляторні ліхтарі у вибухобезпечному виконанні.

7.8.16. Прямий телефонний зв'язок складу ЛЗР та ГР з найближчою пожежною частиною повинен постійно утримуватися у справному стані із щоденним контролем справності перед початком роботи складу.

7.9. Склади горючих газів

7.9.1. Склади для зберігання балонів з горючими газами повинні бути одноповерховими з перекриттями, які легко скидаються, і не мати горищних приміщень. Дозволяється зберігати балони і на відкритих майданчиках, які захищені від дії опадів і сонячного проміння.

7.9.2. На складах балонів з газами не дозволяється зберігати інші речовини і матеріали.

7.9.3. Балони для зберігання газів у стисненому, зрідженому і розчиненому стані повинні відповідати вимогам ДНАОП 0.00-1.07-94. Зовнішня поверхня балонів повинна бути пофарбована в установлений для певного газу колір.

7.9.4. Балони з горючими газами (водень, ацетилен, пропан, етилен тощо) повинні зберігатися окремо від балонів з киснем, стисненим повітрям, хлором, фтором та іншими окислювачами, а також від токсичних газів.

7.9.5. Під час зберігання і транспортування балонів з киснем не можна допускати потрапляння на них жиру та стикання арматури з промасленими матеріалами.

Під час перекачування балонів з киснем уручну не дозволяється братися за вентилялі.

7.9.6. У приміщеннях для зберігання горючих газів повинні бути встановлені газові аналізатори, які сигналізують про виникнення шкідливої концентрації газів. За їх відсутності керівник об'єкта встановлює порядок відбирання та контролю проб повітря.

Складські приміщення для зберігання балонів з горючими газами повинні мати постійно діючу примусову вентиляцію. У цих складах дозволяється лише водяне, парове низького тиску або повітряне опалення.

7.9.7. Для захисту від прямої дії сонячного проміння на балони шибки віконних отворів складу слід зафарбовувати білою фарбою або обладнувати сонцезахисними пристроями.

7.9.8. Наповнені горючим газом балони, що мають башмаки, повинні зберігатися в складах у вертикальному положенні в спеціальних гніздах, що унеможливають їх падіння. Балони, які не мають башмаків, слід зберігати в горизонтальному положенні на дерев'яних рамах чи стелажах. Висота штабеля у цьому випадку не повинна перевищувати 1,5 м, усі вентилялі мають бути закриті запобіжними ковпаками і повернені в один бік.

7.9.9. Під час зберігання і транспортування балонів слід запобігати їх падінню, забрудненню, пошкодженню, на вентилях повинні бути ковпаки, на штуцерах - заглушки.

7.9.10. Балони, в яких виявлено витікання газу, повинні негайно прибиратися зі складу в безпечне місце.

7.9.11. При роботі з балонами не дозволяється:

перевищення встановлених норм заповнення балонів стисненими, зрідженими або розчиненими газами (норма заповнення та методи її контролю повинні зазначатися в інструкції);

транспортування і зберігання балонів з газами без запобіжних ковпаків та нагвинчених на штуцери заглушок;

зберігання балонів із пошкодженням корпусом (ум'ятинами, тріщинами, корозією тощо), а також із простроченим терміном періодичного огляду;

зберігання балонів з горючими газами в приміщеннях, які не є спеціальними складами балонів.

7.9.12. Зберігати балони з горючими газами і окислювачами слід у розміщених за межами будівлі окремих приміщеннях у металевих шафах, які призначені тільки для цієї мети.

7.9.13. На дверях (воротах) складів балонів з газами необхідно вивішувати табличку із зазначенням вогнегасної речовини, яку дозволяється застосовувати під час пожежі.

Обслуговувальний персонал повинен знати пожежну небезпеку газів, які зберігаються на складах, порядок евакуації балонів та правила гасіння горючих газів.

7.10. Склади хімічних речовин

7.10.1. На складах хімічних речовин має бути розроблений план розміщення їх із зазначенням найбільш характерних властивостей ("Вогнебезпечні", "Отруйні", "Токсичні" тощо).

7.10.2. Зберігання хімічних речовин може здійснюватися в закритих сухих приміщеннях або під навісами в тарі залежно від їх фізико-хімічних, пожежонебезпечних властивостей та кліматичних умов.

Під навісом дозволяється зберігати лише ті хімічні речовини, які під дією вологого повітря чи води не розкладаються, не розігріваються і не спалахують.

Усі хімічні речовини слід зберігати у відповідності з існуючими для них спеціальними правилами.

7.10.3. Будівлі складів хімічних речовин мають бути не нижче II ступеня вогнестійкості. З урахуванням однорідності фізико-хімічних і пожежонебезпечних властивостей речовин склади повинні розбиватися на окремі приміщення (відсіки), ізольовані одне від одного протипожежними перегородками 1-го типу.

7.10.4. Стелажі, на яких зберігаються хімічні речовини, повинні бути виготовлені з негорючих матеріалів і розміщатися на відстані не менше 1 м від нагрівальних приладів.

7.10.5. Тара з хімічними речовинами, яка надходить на склад, не повинна мати пошкоджень герметичності.

На кожній тарі (упаковці) з хімічною речовиною має бути напис або бирка з його назвою та зазначенням характерних властивостей (окислювач, пальне, отруйне тощо).

7.10.6. Хімікати в дрібній тарі слід зберігати на стелажах відкритого типу або в шафах, а у великій тарі (упаковці) - штабелями.

7.10.7. Посудини з рідкими хімічними речовинами дозволяється зберігати лише в плетених кошиках, дерев'яних ящиках тощо.

Підлога в приміщеннях для зберігання рідких хімічних речовин повинна мати похил для стікання випадково розлитих рідин до спеціальних приймачів. У складах кислот слід мати нейтралізуючі речовини (сода, крейда чи вапно).

7.10.8. Під час зберігання азотної та сірчаної кислот треба вжити заходів до недопущення дотику їх до деревини, соломи та інших речовин органічного походження.

7.10.9. Металічні порошки, здатні самозайматися (цинковий, магнієвий, нікелевий тощо), повинні зберігатися в окремих відсіках у герметично закритій тарі. У цих відсіках зберігання інших речовин не дозволяється.

7.10.10. Склади речовин, які бурхливо реагують з водою (карбіди, лужні метали, перекис барію тощо), повинні розміщуватися у сухих, добре вентильованих одноповерхових приміщеннях з легким дахом. Дах та стіни не повинні пропускати атмосферні опади, приміщення повинно мати захист від потрапляння ґрунтових вод, усередині не повинні проходити трубопроводи (водяні, парові, каналізаційні).

7.10.11. Лужні метали слід зберігати в ізольованих відсіках у торці будівлі в металевих банках або контейнерах під шаром захисного середовища (інертних газів, мінеральних масел, гасу, парафіну тощо).

7.10.12. Окислювальні хімікати (хромпик, хромовий ангідрид, хром, калію перманганат тощо) повинні зберігатися в окремих секціях складів віддалік від горючих речовин.

7.10.13. Сажу, графіти, подрібнені та порошкові полімери слід зберігати в окремих закритих сухих складах або секціях складів, захищених від потрапляння атмосферних опадів і ґрунтових вод.

7.10.14. Кальцію дикарбон (карбід кальцію) повинен зберігатися у сухих, добре провітрюваних приміщеннях, рівень підлоги повинен бути на 0,2 м вище планованої позначки прилеглої території. Не дозволяється розміщувати склади для зберігання карбіду кальцію у підвальних приміщеннях та низьких місцях, які можуть бути затоплені водою.

7.10.15. У складських приміщеннях для зберігання хімічних речовин не дозволяється: проводити роботи, не пов'язані із зберіганням хімічних речовин;

застосовувати корки органічного походження для закривання посудин із кислотами; укладати тару з натрієм на стелажах на висоті менше ніж 0,2 м від рівня підлоги; входити у вологому одязі чи взутті до приміщення, де зберігаються лужні метали та інші речовини, які вступають у реакцію з водою.

7.10.16. Обслуговувальний персонал повинен знати пожежну небезпеку, правила зберігання і особливості гасіння хімічних речовин, які зберігаються у складському приміщенні.

7.11. Приміщення для деревообробки і склади лісопиломатеріалів

7.11.1. Технологічне обладнання та електрообладнання в приміщеннях для деревообробки повинно відповідати конструкторській документації, технологічні процеси деревообробки потрібно проводити відповідно до регламентів та іншої нормативно-технічної документації, затвердженої у встановленому порядку.

7.11.2. У приміщеннях (дільницях, майстернях, цехах), де проводяться роботи з деревообробки, слід вивішувати знаки, які забороняють користуватися відкритим вогнем.

7.11.3. Технологічне обладнання, прилади опалення необхідно очищати від пилу, стружки і інших забруднень не рідше одного разу за зміну.

7.11.4. Для видалення відходів деревообробки верстати повинні обладнуватися місцевими відсмоктувачами. Робота верстатів у разі відключення систем вентиляції і пневмотранспорту не дозволяється.

7.11.5. Пилозбирачі та циклони слід утримувати в закритому стані. Зібрані відходи деревини потрібно своєчасно прибирати. Не допускається перевантажувати циклони і забруднювати відходами виробництва територію в місцях їх розміщення.

7.11.6. Під час використання мастилонаповненого обладнання слід виконувати правила, які унеможливають розлив і витік мастила.

7.11.7. Слід дотримуватися термінів змазки окремих деталей обладнання, які під час роботи труться.

7.11.8. Приміщення, де виконується операція варіння клею, повинне розміщуватися ізольовано або у відведеному для цього безпечному місці. Розігрівати клей необхідно над паром або водяними банями. Клеї на основі синтетичних смол і легкозаймистих розчинників повинні зберігатися у металевих шафах.

7.11.9. Сушарки для деревини повинні бути обладнані припливно-витяжною вентиляцією.

7.11.10. Під час сушіння деревини в петролатумі його підігрівають у баках до температури 120 - 140 град.С. Бак слід заповнювати петролатумом з таким розрахунком, щоб при зануренні деревини рівень рідини підіймався не більше ніж на 0,6 м від верхнього краю бака.

7.11.11. Сушіння деревини струмом високої частоти виконується у сушарках, двері яких блокуються пристроєм подавання напруги на електроди. Контроль і регулювання температури відбувається автоматичними приладами.

7.11.12. Для кожної сушарки встановлюється норма завантаження матеріалами і межа температури. Заданий температурний режим роботи сушарок підтримується автоматичними регуляторами температури. Очищення поверхні нагрівачів від відходів деревини слід виконувати після кожного розвантаження сушарок.

7.11.13. Під час сушіння інфрачервоними променями для кожної сушарки встановлюється також і мінімальна відстань від ламп до поверхні, яка сушиться (в залежності від потужності ламп і виду матеріалу).

7.11.14. Експлуатація сушарок з несправними приладами автоматичного контролю не допускається.

7.11.15. У приміщеннях деревообробки не дозволяється:

зберігати лісопиломатеріали в кількості, що перевищує змінну норму;

залишати після закінчення роботи неприбраними продукцію, стружки, деревний пил, мастила, лаки, клеї, інші горючі рідини та матеріали, а також електроустановки під напругою.

7.11.16. Лісопиломатеріали, які надходять на склад, слід укладати в штабелі за заздалегідь узгодженими з органами пожежного нагляду планами розміщення.

7.11.17. Перед формуванням штабеля місця, де будуть розміщені лісопиломатеріали, мають бути очищені до ґрунту від трав'яного покриву, горючого сміття та відходів.

7.11.18. Під час зберігання лісопиломатеріалів на відкритих майданчиках висота їх штабелів не повинна перевищувати 8 м, а штабелів круглого лісу - 3 м. Відстань між штабелями в групі - 2 м, між групами - 25 м. До штабелів повинен бути забезпечений вільний доступ.

7.11.19. У разі зберігання лісопиломатеріалів у будівлях ширина проходу між штабелями та частинами стін будівлі, що виступають, повинна бути не менше 0,8 м.

7.11.20. Підлога закритих складів та майданчиків під навісами повинна бути виготовлена з негорючого матеріалу.

7.11.21. Склади лісопиломатеріалів та дров повинні мати огорожі.

7.11.22. У спекотну суху і вітряну погоду територію складу, що прилягає до штабелів, і розриви між ними слід щодня поливати водою.

7.11.23. Крім первинних засобів пожежогасіння, на складах необхідно обладнувати пункти (пости) із запасом протипожежного інвентарю у кількості, яка визначається оперативними планами пожежогасіння.

7.12. Дільниці, установки і операції фарбування, знежирення і миття

7.12.1. Для миття і знежирення виробів та деталей повинні використовуватися негорючі пасти, розчинники й емульсії, а також ультразвукові та інші пожежобезпечні установки.

Якщо негорючі матеріали не забезпечують належної чистоти виробів і апаратури, то в технологічних процесах миття і знежирення допускається застосування горючих або легкозаймистих рідин за умови дотримання вимог правил пожежної безпеки.

7.12.2. Підлога в приміщеннях, де проводяться лакофарбопідготовчі роботи та операції фарбування, повинна бути виготовлена із негорючих матеріалів, які не утворюють при ударі іскри.

7.12.3. Фарбувальні роботи, миття і знежирення деталей слід виконувати тільки при роботі припливно-витяжної вентиляції з місцевими відсмоктувачами від фарбувальних камер, шаф, кабін і ванн.

7.12.4. Витяжну вентиляцію фарбувальних камер, шаф, кабін не дозволяється експлуатувати без водяних зрошувачів (гідрофільтрів) або інших ефективних пристроїв для вловлювання горючих часток.

7.12.5. Повітроводи вентиляційних установок періодично очищають від горючих матеріалів. На витяжних повітроводах слід установлювати люки для очищення їх внутрішньої поверхні. Обладнання, яке використовується для фарбування, слід очищати після закінчення зміни щоденно при включеній вентиляції.

7.12.6. Для зручності очищення камер від напilenня фарб і лаків поверхню їх слід покривати тонким шаром солідолу або технічного вазеліну. Щоб запобігти виникненню іскр, скребки повинні бути виготовлені з кольорового металу.

7.12.7. Лакофарбові матеріали повинні надходити на робочі місця у готовому вигляді в закритій посудині. Приготування фарб і розчинення всіх видів лаків і фарб слід виконувати в спеціальному ізольованому приміщенні або на відкритому майданчику.

7.12.8. Тара з-під лакофарбових матеріалів повинна бути щільно закрита і зберігатися на спеціально обладнаних майданчиках.

7.12.9. Пролиті на підлогу лаки, фарби і розчинники слід негайно прибирати за допомогою стружок, піску тощо. Миття підлоги, стін та обладнання горючими речовинами не дозволяється.

7.12.10. У приміщеннях, де проводяться роботи із знежирення і фарбування, не дозволяється:

проводити роботи, які пов'язані з використанням відкритого вогню і одержанням іскр;

використання лаків, фарб, розчинників і знежирювальних рідин невідомого змісту; ці матеріали можуть бути застосовані тільки після аналізу їх властивостей і розробки засобів щодо пожежобезпечного використання.

7.13. Автотранспортні приміщення, гаражі

7.13.1. Транспорт у приміщеннях, під навісами або на спеціальних майданчиках повинен розміщуватися відповідно до вимог будівельних норм та норм технологічного проектування.

7.13.2. Біля входу до автотранспортного приміщення на входних дверях повинен бути напис із зазначенням категорії приміщення щодо вибухопожежної та пожежної небезпеки за ОНТП 24-86 і клас зони за ПУЕ.

7.13.3. Для приміщень та майданчиків із зберіганням понад 25 одиниць транспорту потрібно розробити спеціальний план розміщення автомобілів з описом черговості і порядку евакуації в разі виникнення пожежі, у плані передбачається чергування водіїв у нічний час, у вихідні та святкові дні, а також визначається порядок зберігання ключів запалювання.

7.13.4. Приміщення для обслуговування автомобілів, де передбачається понад 10 постів обслуговування або зберігання понад 25 одиниць транспорту, повинні мати не менше двох воріт виїзду.

7.13.5. Місця зберігання транспорту повинні бути забезпечені буксирними тросами та штангами з розрахунку один трос (штанга) на 10 одиниць техніки.

7.13.6. Над приміщеннями, де розміщені гаражі, не дозволяється розташовувати приміщення з масовим перебуванням людей.

Приміщення для обслуговування автомобілів (крім приміщень для миття і прибирання) слід відокремлювати протипожежними стінами (перегородками) від приміщень для зберігання автомобілів.

Під горючими (дерев'яними) навісами дозволяється зберігати не більше 20 машин.

7.13.7. У приміщеннях, під навісами та на відкритих майданчиках, де зберігається транспорт, не дозволяється:

- встановлювати транспортні засоби в кількості, яка перевищує норми, порушувати план їх розміщення, зменшувати відстань між ними, а також від них до конструктивних елементів будівель (споруд);

- тримати транспортні засоби з відкритою горловиною паливних баків, а також за наявності витікання пального і мастила;

- зберігати бензин, дизельне паливо, балони з газом, за винятком палива в баках і газу в балонах, розміщених на автомобілях;

- заправляти транспортні засоби паливом у приміщеннях стоянки, обслуговування та ремонту; заправка автомобілів паливом дозволяється тільки на заправному пункті;

- зберігати тару з-під пального, ЛЗР та ГР;

- захарашувати виїзні ворота та проїзди;

- проводити ковальські, термічні, зварювальні, малярні роботи, а також роботи з використанням ЛЗР та ГР (ці роботи повинні здійснюватися у спеціально відведених майстернях підприємства чи установи);

- підзаряджати акумулятори безпосередньо на транспортних засобах;

- підігрівати двигуни відкритим вогнем, а також користуватися відкритими джерелами вогню для освітлення;

- встановлювати на загальних стоянках транспортні засоби для перевезення ЛЗР та ГР, а також горючих газів;

- після закінчення роботи залишати в транспортних засобах промаслені обтиральні матеріали;

- залишати під напругою масу автомобіля з увімкненим запалюванням;

- допускати накопичення на двигуні та його картері бруду й мастила.

7.13.8. Автоцистерни для перевезення ЛЗР та ГР повинні зберігатися в одноповерхових будівлях, ізольованих від інших приміщень протипожежними стінами 2-го типу, або на спеціально відведених для цієї мети відкритих майданчиках.

7.13.9. Кожний автомобіль повинен мати справний вуглекислотний або порошковий вогнегасник. Автобуси і вантажні автомобілі, призначені для перевезення людей, повинні бути укомплектовані двома вогнегасниками, один знаходиться у кабіні водія, другий - у пасажирському салоні автобуса або в кузові автомобіля.

7.13.10. Не дозволяється випускати з гаража на лінію автобуси із зіпсованими пристроями аварійного відкривання люків, дверей і вікон у салонах, а також за відсутності інформувальних написів щодо способів їх відкривання.

7.13.11. Оглядові ями, а також східці в них повинні бути виготовлені із негорючих матеріалів.

Після закінчення кожної зміни та після проведення ремонтних робіт оглядові ями треба звільняти від промашених матеріалів і сміття.

Для складування промашених матеріалів слід мати металевий ящик, який щільно закривається кришкою.

7.13.12. Відпрацьовані паливно-мастильні матеріали необхідно зливати в металеві діжки або підземні ємкості.

7.14. Підприємства харчування. Холодильні установки

7.14.1. Місткість обідніх залів повинна відповідати вимогам норм проектування, а в разі їх відсутності визначатися з розрахунку не менше 1,4 м кв. на одне посадочне місце в ресторані, кафе, їдальні.

7.14.2. Розстановка столів в обідніх залах не повинна перешкоджати евакуації людей у разі пожежі. Прохід, який веде до виходу на шляху евакуації людей, а також проходи до посадочних місць повинні бути шириною не менше 1,35 м.

7.14.3. Установлення тимчасових естрад, помостів, освітлювальної та електромузичної апаратури, прокладання кабелів та проводів слід здійснювати таким чином, щоб не погіршувалися умови евакуації.

7.14.4. Технологічне обладнання, нагрівальні прилади за нормальних умов роботи повинні бути безпечні в пожежному плані.

7.14.5. На підприємствах харчування не дозволяється:

залишати без догляду ввімкнені електричні і газові плити, духові, жарокондитерські шафи і інші нагрівальні прилади;

застосовувати сірники та відкритий вогонь для визначення витoku газу із газопроводу і приладів;

зберігати горючі матеріали, відходи, упаковку та контейнери в обідніх залах та на шляхах евакуації;

зберігати на вантажно-розвантажувальних рампах товари і тару;

установлювати та зберігати в приміщеннях кухонь пусті і наповнені зрідженими газами балони;

проводити декорування стін обідніх залів горючими і токсичними при горінні матеріалами.

7.14.6. Проведення культурно-масових заходів (дискотек, театралізованих вистав, свят ялинки, банкетів тощо) допускається тільки за наявності в залах двох евакуаційних виходів.

7.14.7. Обслуговування холодильних установок здійснюється особами, які мають спеціальну підготовку і призначені наказом по закладу (організації).

7.14.8. Вентиляційні системи машинного і апаратного відділень не повинні блокуватися з вентиляцією інших приміщень.

7.14.9. Аварійне освітлення у приміщеннях машинного і апаратного відділень має бути завжди у справному стані.

Під час профілактичних оглядів обладнання машинних і апаратних відділень допускається використання для освітлення переносних ламп у вибухозахисному виконанні.

7.14.10. У приміщеннях машинних і апаратних відділень аміачних холодильних установок необхідно встановлювати не менше двох газоаналізаторів парів холодоагента, які повинні бути заблоковані із припливно-витяжною вентиляцією і пристроєм вимкнення компресорів.

7.14.11. Балони з холодоагентами (аміаком) слід зберігати в спеціальних складах, зберігання їх у машинному відділенні не дозволяється.

7.14.12. Не дозволяється розміщення холодильних агрегатів у тамбурах охолоджувальних камер. Розміщення холодильних установок з розсольним охолодженням камер допускається тільки в машинному відділенні, де є вихід назовні або через коридор, відокремлений від інших приміщень дверями.

7.14.13. У протипожежних поясах холодильних камер не дозволяється пробивати отвори, пропускати труби, встановлювати кріплення, наклеювати горючі матеріали.

7.14.14. У процесі експлуатації приміщень машинних і апаратних відділень не допускається замінювати елементи, які легко скидаються у разі пожежі (панелі, вікна, двері тощо).

8. Основні вимоги пожежної безпеки під час виконання будівельно-монтажних та вогневих робіт

8.1. Відповідальність за пожежну безпеку під час виконання будівельно-монтажних робіт, ремонтів і монтажів обладнання покладається на керівників установ, закладів і організацій, на території яких проводяться вказані роботи.

8.2. Особи, відповідальні за пожежну безпеку, зобов'язані:

забезпечувати контроль за виконанням цих Правил, а також вимог будівельних норм з питань пожежної безпеки і НАПБ А.01.001-95;

організовувати перевірку протипожежного стану будівель і приміщень, де проводяться будівельно-монтажні роботи, проводити протипожежний інструктаж з усіма робітниками, які виконуватимуть роботи;

забезпечувати дотримання встановленого протипожежного режиму всіма працівниками;
знати пожежну небезпеку своєї ділянки роботи;
забезпечувати пожежобезпечну експлуатацію приладів опалення, тепловироблювальних установок, електромереж та електроустановок, вживати негайних заходів до усунення виявлених несправностей, які можуть призвести до пожежі;
забезпечувати контроль за відключенням електромережі після закінчення роботи;
не допускати користування тимчасовою та несправною електропроводкою, захаращення приміщень сміттям та іншими горючими відходами;
організовувати контроль за зберіганням та використанням ЛЗР та ГР та матеріалів;
забезпечувати справне утримання та постійну готовність засобів пожежогасіння, навчати працівників правилам їх застосування.

8.3. Відповідальність за дотримання заходів пожежної безпеки під час виконання робіт іншими субпідрядними організаціями покладається на керівників робіт цих організацій.

8.4. Відповідальність за пожежну безпеку окремих ділянок будівництва несуть особи, призначені наказом керівника установи, закладу, організації, які зобов'язані:

організовувати навчання, проведення інструктажів та перевірки знань з питань пожежної безпеки, ознайомлювати всіх працівників з пожежною небезпекою кожного виду будівельно-монтажних робіт;

здійснювати заходи щодо забезпечення пожежною технікою та обладнанням, знаками пожежної безпеки тощо.

8.5. Під час виконання схованих робіт (протипожежні переділки та відступки від горючих конструкцій, електромонтажні роботи тощо) складаються акти на ці роботи.

8.6. У будівлях, де проводиться ремонт, реконструкція або нове будівництво, перед настиленням підлоги потрібно міжпідлоговий простір у перекритті ретельно очищати від горючого сміття (стружки, тирси, трісок тощо).

8.7. Виконання робіт у середині будівель із застосуванням горючих речовин та матеріалів одночасно з іншими будівельно-монтажними роботами, пов'язаними з використанням відкритого вогню (зварювання тощо), не дозволяється.

8.8. Під час будівництва споруд у три поверхи і більше слід застосовувати металеві риштування.

Риштування на кожні 40 м їх периметра слід обладнувати одними сходами або драбиною, але не менше ніж двома сходами (драбинами) на всю будівлю.

Настил і помости риштувань слід після закінчення роботи та періодично очищати від будівельного сміття, а в разі потреби - посипати піском.

Не дозволяється закривати (утеплювати) конструкції риштувань горючими матеріалами (фанерою, пластиком, брезентом тощо).

8.9. Для евакуації людей з висотних споруд (димових труб, баштових градирень тощо) необхідно влаштовувати не менше двох сходів з негорючих матеріалів на весь період робіт.

8.10. Опалубку з горючих і важкогорючих матеріалів дозволяється влаштовувати одночасно не більше ніж на три поверхи. Після досягнення належної міцності бетону дерев'яна опалубка і риштування мають бути розібрані і видалені з будівлі.

У разі потреби влаштування опалубки та риштувань більше ніж на три поверхи слід передбачати додаткові протипожежні заходи (прокладання тимчасових протипожежних водопроводів з установкою пожежних кранів на поверхах тощо).

8.11. Робота, пов'язана з монтажем конструкцій з горючим утеплювачем або застосуванням горючих утеплювачів, має вестися за нарядом-допуском, який видається виконавцю робіт особою, відповідальною за протипожежний стан будівництва.

8.12. Для штучного прогрівання бетону дозволяється користуватися парою, гарячою водою, нагрітим повітрям та застосовувати електричний струм.

При цьому:

для теплозахисту бетону можуть застосовуватися будь-які важкогорючі та негорючі матеріали, а також зволожена чи оброблена вапняковим розчином тирса;

ділянки, які прогріваються електрострумом, повинні бути під постійним наглядом кваліфікованих електриків.

На ділянках електропрогрівання бетону мають бути вивішені попереджувальні плакати та написи: "Небезпечно. Під напругою" тощо.

8.13. У разі застосування для опалення і сушіння тимчасових опалювальних пристроїв та тепловироблювальних установок заходи пожежної безпеки повинні бути викладені в проекті виконання робіт.

8.14. Для опалення і підсушення місць виконання робіт у середині будівель, які будуються, реконструюються або ремонтуються, слід застосовувати тільки спеціальні електричні прилади або газові прилади з пальниками інфрачервоного випромінювання заводського виготовлення із справними та підключеними системами контролю автоматики та блокування. Виконання цих робіт повинно здійснюватися з дотриманням вимог даних Правил і НАПБ А.01.001-95.

8.15. ЛЗР та ГР, які використовуються під час будівельно-монтажних робіт, повинні зберігатися в окремо розташованих будівлях із негорючих матеріалів. Не допускається зберігання таких матеріалів разом з іншими речовинами і матеріалами, а також у підвальних і напівпідвальних спорудах (приміщеннях).

8.16. Не дозволяється зберігання ЛЗР і ГР у відкритій тарі. У разі користування ЛЗР і ГР кількість їх на робочому місці не повинна перевищувати змінної потреби. Ємкості з ЛЗР і ГР слід відкривати тільки перед використанням, не тримати їх відкритими, а після закінчення роботи здавати на склад.

8.17. Порожню тару з-під ЛЗР та ГР слід зберігати на спеціально відведеному майданчику, на відстані не менше 30 м від найближчих будівель і споруд.

8.18. Вогневі роботи під час виконання будівельно-монтажних робіт необхідно проводити згідно з наказом, який видає особа, відповідальна за протипожежний стан об'єкта, і вимог НАПБ А.01.001-95.

Керівник структурного підрозділу, де проводяться тимчасові вогневі роботи, зобов'язаний оформити наряд-допуск на проведення цих робіт.

За наявності на підприємстві відомчої пожежної охорони (ДПД) наряди-допуски повинні бути погоджені з нею напередодні виконання робіт.

8.19. Проведення вогневих робіт на постійних і тимчасових місцях дозволяється тільки після вжиття заходів, які унеможливають виникнення пожежі, а саме:

очищення робочого місця від горючих матеріалів;

захисту горючих конструкцій;

забезпечення первинними засобами пожежогасіння (вогнегасником, ящиком з піском та лопатою, відром з водою).

Вид (тип) вогнегасника та кількість первинних засобів пожежогасіння, якими повинно бути забезпечене робоче місце, визначаються з урахуванням рекомендацій, наведених у додатку 2.

8.20. Після закінчення вогневих робіт виконавець зобов'язаний ретельно оглянути місце їх проведення, усунути можливі причини виникнення пожежі.

9. Навчання з питань пожежної безпеки в закладах, установах і організаціях системи освіти України

9.1. Усі працівники під час прийняття на роботу і за місцем праці повинні проходити інструктажі з питань пожежної безпеки (далі - протипожежні інструктажі) відповідно до порядку, встановленого НАПБ Б.02.005-94 та Положенням про організацію охорони праці та порядок розслідування нещасних випадків у навчально-виховних закладах.

9.2. Особи, яких приймають на роботу, пов'язану з підвищеною пожежною небезпекою, попередньо, на початку самостійного виконання роботи, повинні пройти спеціальне навчання (пожежно-технічний мінімум), а потім постійно, один раз на рік, - перевірку знань.

9.3. Особи, які суміщують професії (роботи), навчаються або інструктуються як за основною, так і за сумісною професією.

9.4. Організація своєчасного і якісного проведення спеціального навчання, інструктажів та перевірки знань з питань пожежної безпеки в установі, закладі і організації покладається на його керівника, а в структурному підрозділі (кафедра, лабораторія, дільниця, цех тощо) - на керівника відповідного підрозділу.

9.5. Порядок проходження працівниками спеціального навчання, інструктажів та перевірки знань визначається керівником установи, закладу, організації (наказом або відповідним положенням, що розробляється на об'єкті і затверджується керівником).

9.6. Допуск до роботи осіб, які не пройшли спеціального навчання, інструктажу і перевірки знань, не дозволяється.

9.7. За призначенням та часом проведення протипожежні інструктажі поділяються на:

вступний;
первинний;
повторний;
позаплановий;
цільовий.

9.8. Вступний протипожежний інструктаж проводиться з:

усіма щойно прийнятими на роботу особами;
особами, які прибули в установу, заклад чи організацію у відрядження, на виробничу практику (навчання) і мають брати безпосередню участь у виробничому процесі;
учнями і студентами в навчальних закладах перед початком навчання в лабораторіях, майстернях тощо.

9.9. Вступний протипожежний інструктаж проводиться на підставі чинних в об'єктах освіти правил, інструкцій та інших нормативних актів з питань пожежної безпеки в спеціально обладнаному для цього приміщенні фахівцем, на якого наказом по об'єкту покладені ці обов'язки, з використанням сучасних методів і засобів навчання та наочних посібників.

Програма для проведення вступного протипожежного інструктажу затверджується керівником (заступником, головним інженером) об'єкта освіти.

9.10. Первинний протипожежний інструктаж проводиться безпосередньо на робочому місці до початку виробничої діяльності працівника. Його повинні проходити:

усі прийняті на роботу (постійну чи тимчасову);
працівники, які переведені на роботу з інших підрозділів, виробничих дільниць;
особи, які прибули в установу, заклад, організацію освіти у відрядження, на навчання (практику);

будівельники сторонніх організацій, які виконують на діючому об'єкті освіти будівельно-монтажні, ремонтні та інші роботи;

учні (студенти) під час виробничої практики (навчання), а також перед проведенням з ними практичних занять в учбових майстернях, лабораторіях тощо.

Програма для проведення первинного протипожежного інструктажу затверджується керівником відповідного структурного підрозділу (завідувачем кафедри, відділу, начальником цеху тощо), відповідальним за протипожежний стан, або керівником об'єкта освіти і погоджується з пожежною охороною.

9.11. Первинний протипожежний інструктаж проводиться індивідуально або з групою осіб спільного фаху за програмою, складеною з урахуванням відповідних інструкцій з пожежної безпеки для працівників, інших нормативних актів про пожежну безпеку і орієнтовного переліку питань первинного протипожежного інструктажу.

9.12. Повторний протипожежний інструктаж проводиться на робочому місці з усіма працівниками не менше ніж один раз на рік за переліком питань, з якими необхідно ознайомити працівників під час проведення вступного та первинного протипожежного інструктажів.

9.13. Позаплановий інструктаж проводиться на робочому місці або в спеціально відведеному приміщенні:

у разі введення в дію нових або доопрацьованих нормативних документів з питань пожежної безпеки (норм, правил, інструкцій, положень тощо);

у разі зміни технологічного процесу, застосування нового або заміни чи модернізації існуючого пожежонебезпечного устаткування;

на вимогу державних інспекторів з пожежного нагляду, якщо виявлене незадовільне знання працівниками правил пожежної безпеки на робочому місці, невміння діяти у разі пожежі та користуватися первинними засобами пожежогасіння.

9.14. Позаплановий інструктаж проводиться індивідуально або з групою працівників споріднених спеціальностей (видів робіт). Обсяг та зміст інструктажів визначаються в кожному випадку окремо залежно від причин, що викликали потребу його проведення.

9.15. Цільовий протипожежний інструктаж проводиться з працівниками:

перед виконанням ними разових (тимчасових) пожежонебезпечних робіт (зварювальних, розігрівальних тощо),

під час ліквідації стихійного лиха, аварії,

у разі організації масових заходів з учнями та дітьми дошкільного віку.

9.16. Первинний, повторний, позаплановий та цільовий протипожежні інструктажі проводяться безпосередньо керівниками робіт, які пройшли навчання і перевірку знань з питань пожежної безпеки.

Проведення протипожежних інструктажів може здійснюватися разом з проведенням відповідних інструктажів з охорони праці.

9.17. Первинний, повторний, позаплановий та цільовий інструктажі завершуються перевіркою знань усним опитуванням, за допомогою технічних засобів навчання, а також перевіркою набутих навичок роботи з засобами пожежогасіння.

Про проведення всіх видів протипожежних інструктажів, крім цільового, у спеціальних журналах робиться запис з підписом осіб, з якими проводився інструктаж, і тих, хто його проводив (додаток 3).

Запис про проведення цільового протипожежного інструктажу робиться в документі, що дозволяє виконання робіт (наряд-допуск, дозвіл).

9.18. Керівник закладу, установи і організації зобов'язаний видати примірник інструкції з пожежної безпеки за напрямком роботи або вивісити його на робочому місці.

Додаток 1
до п.3.8 Правил пожежної безпеки для
закладів, установ і організацій
системи освіти України
Рекомендований

Орієнтовний план евакуації учнів та вихованців у разі виникнення пожежі

Затверджується керівником
закладу, установи

Посада,
прізвище
вико-
навця

N з/п	Назва дії	Порядок і послідовність	4
1	2	3	
1	Повідомлення про пожежу	У разі виявлення пожежі або її ознак необхідно негайно повідомити за телефоном до пожежної частини, підключити систему сповіщення людей про пожежу, повідомити керівника закладу, установи або працівника, що його заміщує	
2	Евакуація учнів, вихованців з будівлі, що загорілася, порядок евакуації при різних варіантах	Негайно у разі виявлення пожежі або за сигналом сповіщення (зазначається вид сигналу) всі учні, вихованці мають виводитися назовні через коридори і виходити згідно з планом	
3	Звіряння списочного складу з фактичною наявністю евакуйованих з будівлі	Усі евакуйовані з будівлі учні, вихованці перевіряються за наявними в групах і класах поіменними списками (журналом обліку занять)	
4	Пункти розміщення евакуйованих учнів, вихованців	У денний час учні, вихованці групами (класами) розміщуються у будівлі (зазначити адресу). У нічний час вони евакуюються до будівлі (зазначити адресу)	
5	Гасіння пожежі, яка виникла, працівниками закладу, установи до прибуття пожежної частини	Гасіння пожежі організовується негайно з моменту її виявлення і проводиться працівниками закладу, установи, не зайнятими евакуацією учнів, вихованців. Для гасіння використовуються всі наявні засоби пожежогасіння	

План

приміщень закладу, установи з нанесенням шляхів евакуації
(оформляється з урахуванням вимог ГОСТ 12.1.114-82)

Примітка. Шляхи слідування учнів, вихованців під час евакуації не повинні перетинатися і можуть змінюватися залежно від обставин, що склалися.

(дата, посада, прізвище, ім'я, по батькові, підпис)

Додаток 2
до п.4.2.29 Правил пожежної безпеки
для закладів, установ і організацій
системи освіти України
Обов'язковий

Норми первинних засобів пожежогасіння

N з/п	Призначення приміщення	Одиниці виміру	Вогнегасники			Примітка
			пінні або поро- шкові- 5 кг	10 л вугле- кис- лотні ємк. 2 л	брезен- тове або аз- бестове полотно розміром 2 х 2 м	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Класи, кабінети, аудиторії, лекційні та адміністративні приміщення, спальні приміщення, групові дошкільних закладів, гуртожитки, готелі	30 погонних метрів довжини коридора, фойє, холу, рекреації	1			Не менше двох на поверх або його частину, виділену глухими стінами і перегородками
2.	Лабораторії хімії, фізики, біології, лаборантські приміщення для трудового навчання (крім майстерень з обробки металів), гурткові технічного моделювання, живопису, юних натуралістів, кінофотолабораторії, бібліотеки, архіви кімнати для зберігання і чищення зброї, студії	100 кв.м	1	1		Не менше одного на приміщення
3.	Кабінети інформатики та обчислювальної техніки, радіотехнічні центри, електромонтажні приміщення і приміщення вентиляційних систем, матеріальні склади	100 кв.м	1	1		Не менше одного пінного і одного вуглекислотного на приміщення
4.	Закриті навчально-спортивні зали, обідні, актові, лекційні та читальні зали, майстерні з обробки металу, дерева, дільниці миття і знежирення	100 кв.м	1			Не менше двох на приміщення
5.	Гаражі, відкриті стоянки автомашин, тракторів та ін. техніки (без урахування первинних засобів	100 кв.м або 5 одиниць техніки на	1	1		Не менше двох на приміщення або стоянку. Додатково

	пожежогасіння, якими обладнано транспортні засоби)	відкритій стоянці			обладнуються ящиком з піском і лопатою
6.	Котельні на твердому і газоподібному паливі	на 2 котли	1		Ящик з піском і лопатою
7.	Котельні на рідкому паливі		1	1	Ящик з піском і лопатою
8.	Кінопроекційні, кінопересувка	на 1 апарат	1	1	Ящик з піском і лопатою

Додаток 3
до п.7.1.8 Правил пожежної безпеки
для закладів, установ і організацій
системи освіти України

Журнал реєстрації інструктажів з питань пожежної безпеки

№ з/п	Дата	Вид інструктажу (вступний, пер- винний, повтор- ний, позаплого- вий), назва та номер інструк- ції, з якої отримано інст-руктаж	Прізвище, ім'я та по- бать-кові осо-би, яку інструк- тують	Професія (по- сада) особи, яку інструк- тують (для вступного інструктажу - найменування підрозділу, куди направ- ляється особа)	Прізвище, ініціали, посада особи, яка інст-руктує	При- писи міт- ки		
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Додаток 4
до п.7.5.11 Правил пожежної безпеки
для закладів, установ і організацій
системи освіти України
Рекомендований

Орієнтовний текст плану-пам'ятки для мешканців гуртожитку (готелю)

Якщо Ви поселились у гуртожиток (прибули до готелю) вперше, то намагайтеся добре запам'ятати розміщення виходів і сходів.

У разі виникнення пожежі у Вашій кімнаті (Вашому номері):

- негайно повідомте про це пожежну охорону за телефоном

_____;
(вказати номер телефону для виклику пожежної команди)

- якщо зупинити розповсюдження вогню своїми силами немає змоги, то вийдіть з кімнати і зачиніть двері, не замикаючи їх на замок;

- обов'язково повідомте про пожежу черговому на поверсі або іншому представнику адміністрації;

- вийдіть з небезпечної зони і дійте за вказівками адміністрації або пожежної охорони.

У разі виникнення пожежі ззовні Вашого номера (кімнати):

- негайно повідомте про це пожежну охорону телефоном

_____;
(вказати номер телефону для виклику пожежної охорони)

- закрийте вікна, двері і залиште кімнату, після чого вийдіть з приміщення готелю (гуртожитку);

- якщо коридори і сходові клітки сильно задимлені і залишити приміщення неможливо, то залишайтеся у своїй кімнаті (номері), відчинивши при цьому всі вікна. Зачинені двері можуть

надовго захистити Вас від небезпечної температури. Для того, щоб не отруїтися димом, закрийте щілини і вентиляційні отвори змоченими водою рушниками чи простиррадлами.

Намагайтеся за телефоном повідомити адміністрацію про своє місцезнаходження.

По прибутті на місце пожежних підрозділів підійдіть до вікна і подайте знак, щоб Вам подали допомогу.

Не рекомендується користуватися ліфтом при евакуації.

Допускається перекрити пожежу на балконі або лоджії, але при цьому потрібно зачинити за собою балконні двері.

Додаток 5
до п.7.5.11 Правил пожежної безпеки
для закладів, установ і організацій
системи освіти України
Рекомендований

Пам'ятка про правила пожежної безпеки для мешканців гуртожитку (готелю)

Шановні гості!

Просимо Вас виконувати правила пожежної безпеки:

- не користуйтеся у номері (кімнаті) електронагрівачами (кавоварками, прасками, кип'ятильниками);
- виходячи з приміщення, не забувайте вимкнути телевізор, радіоприймач, кондиціонер, лампи освітлення;
- не накривайте ввімкнені торшери і настільні лампи предметами з горючих матеріалів;
- не паліть у ліжку;
- не дозволяється перебувати в кабіні ліфта з запаленою сигаретою (цигаркою);
- не кидайте недопалки в корзини для паперів, користуйтеся для цього попільницями;
- не дозволяється зберігати у номері (кімнаті) пожежонебезпечні речовини і матеріали.

Зміст

1. Галузь застосування
2. Нормативні посилання
3. Загальні положення
4. Основні вимоги пожежної безпеки
 - 4.1. Утримання території
 - 4.2. Утримання будівель, приміщень та споруд
 - 4.3. Опалення, вентиляція та кондиціонування повітря
 - 4.4. Електроустановки
5. Вимоги до утримання технічних засобів протипожежного захисту
 - 5.1. Протипожежне водопостачання
 - 5.2. Установки пожежної автоматики
 - 5.3. Первинні засоби пожежогасіння
6. Порядок дій у разі виникнення пожежі
7. Вимоги пожежної безпеки для приміщень різного призначення, що належать до системи освіти України
 - 7.1. Навчальні та навчально-виробничі приміщення (класи, кабінети, лабораторії та навчально-виробничі майстерні)
 - 7.2. Аудиторії та адміністративні приміщення
 - 7.3. Обчислювальні центри, АТС, машбюро
 - 7.4. Конференц-зали, лекторії, актові зали та інші приміщення для проведення масових заходів
 - 7.5. Гуртожитки, готелі та будинки підвищеної поверховості
 - 7.6. Бібліотеки, архіви, виставки, музеї
 - 7.7. Матеріальні склади та бази загального призначення
 - 7.8. Склади легкозаймистих рідин (ЛЗР) та горючих рідин (ГР)
 - 7.9. Склади горючих газів
 - 7.10. Склади хімічних речовин
 - 7.11. Приміщення для деревообробки і склади лісоматеріалів
 - 7.12. Дільниці, установки і операції фарбування, знежирення і миття
 - 7.13. Автотранспортні приміщення, гаражі

7.14. Підприємства харчування. Холодильні установки

8. Основні вимоги пожежної безпеки під час виконання будівельно-монтажних та вогневих робіт

9. Навчання з питань пожежної безпеки в закладах, установах і організаціях системи освіти України

Додатки

1. Орієнтовний план евакуації учнів та вихованців у разі виникнення пожежі
2. Норми первинних засобів пожежогасіння
3. Журнал реєстрації інструктажів з питань пожежної безпеки
4. Орієнтовний текст плану-пам'ятки для мешканців гуртожитку (готелю)
5. Пам'ятка про правила пожежної безпеки для мешканців гуртожитку (готелю)